

Onsdagen den 27 oktober

Kl. 09.00–12.55
16.00–16.12

§ 1 Avsägelse

Talmannen meddelade
att *Sofia Nilsson* (C) av sagt sig uppdraget som ledamot i riksdagens råd
för Riksrevisionen och
att *Linda Modig* (C) av sagt sig uppdraget som suppleant i riksdagens
råd för Riksrevisionen.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:11 för torsdagen den
21 oktober i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit
in från finansutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:53

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:53 Provtagningen av dioxin i fisk
av Johan Hultberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 oktober 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 26 oktober 2021

Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

Prot. 2021/22:22
27 oktober

Interpellation 2021/22:64

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:64 Svenskt jordbruks konkurrenskraft
av John Widegren (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 november 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 26 oktober 2021

Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

Interpellation 2021/22:77

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:77 Budgetmedel mot utdöende av alm och ask
av Staffan Eklöf (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 november 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 26 oktober 2021

Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:37 till finansutskottet

2021/22:40 till konstitutionsutskottet

Skrivelse

2021/22:39 till utbildningsutskottet

§ 5 Regellättnader på värdepappersmarknaden och några frågor om referensvärden

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU13

Regellättnader på värdepappersmarknaden och några frågor om referensvärden (prop. 2021/22:8)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 6 Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

Prot. 2021/22:22
27 oktober

Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU2

Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål (prop. 2020/21:216)
föredrogs.

Anf. 1 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Herr talman! Det senaste veckoslutets medierapportering kom att domineras av att ytterligare en ung man hade skjutits ihjäl. Denna gång var det den kände rapartisten Einár vars liv släcktes alltför tidigt.

Det är fullt begripligt att detta mord kom att få stor uppmärksamhet. Samtidigt är det med sorg jag kan konstatera att vi har fått vänja oss vid denna typ av mord. Bara i år har över 40 personer skjutits ihjäl i Sverige. Sedan 2018 handlar det om 170 personer. Till det kommer de 460 personer som skadats vid skjutningar sedan 2018. Skjutningarna har blivit så vanligt förekommande att det som tidigare hade fyllt löpsedlarna i dag ofta inte blir mer än en notis i tidningen.

Herr talman! Skjutvapenvåldet drabbar hela samhället. När ett pistolskott ekar mellan huskropparna sprids rädsla i hela stadsdelen. Men det blir också vanligare att helt utomstående personer blir direkt drabbade. Vi minns alla flera tragiska exempel på det.

Skjutningarna och våldet behöver få ett slut, och för det krävs en lång rad åtgärder för att bättre förebygga, förhindra, utreda och beivra dessa brott.

En av de mest centrala delarna för att förebygga och förhindra skjutvapenvåld är att få bort skjutvapnen från våra gator. Det är mot den bakgrunden Moderaterna under flera år har föreslagit att polisen ska ges möjlighet att, efter beslut från åklagare, upprätta visitationszoner där polisen tillfälligt och i ett begränsat område ges utökade befogenheter att söka efter exempelvis vapen och handgranater på människor och i fordon. Vi har också under en längre tid föreslagit att polisen ska ges ökade befogenheter att göra husrannsakan i så kallade tillhåll, även i de fall de utgörs av en bostad.

I det betänkande vi nu debatterar behandlas regeringens proposition om nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål. I propositionen föreslås polisen ges en ny befogenhet att i brottsförebyggande syfte söka efter vapen eller andra farliga föremål i gemensamma utrymmen i eller i anslutning till flerbostadshus. Det kan exempelvis röra sig om gemensamma tvättstugor och trappuppgångar.

Det är ett välkommet förslag som vi från Moderaternas sida ställer oss bakom. Men vi bedömer att det finns starka skäl att ta ytterligare steg för att möjliggöra för polisen att i större utsträckning söka efter vapen.

Av erfarenhet vet vi att kriminella anpassar sitt agerande efter gällande regelverk. Det är därför troligt att kriminella, när polisen ges ökade möjligheter att göra husrannsakan i gemensamma utrymmen, i stället väljer att gömma vapen på andra platser i eller i anslutning till flerfamiljshus där polisens befogenheter är svagare. Motsvarande anpassning av kriminellas agerande har vi sett när polisen getts ökade befogenheter att genomsöka fordon i brottsförebyggande syfte.

Det är väl känt att enskilda lägenhetsförråd används av kriminella för att gömma vapen, narkotika eller stöldgods. Det är också vanligt att andra hyresgästers förråd tas i anspråk, helt enkelt kapas, av kriminella. Vi moderater har därför föreslagit att regeringen ska utreda frågan om att ge polisen ökade befogenheter att genomföra husrannsakan i enskilda lägenhetsförråd.

Det är därför glädjande att se att det är ett enigt utskott som ställer sig bakom yrkandet i den moderata följdmotionen om att utreda den frågan. Vi upprepar dessutom vårt krav om att den möjlighet som polisen tidigare hade att genomföra husrannsakan i kända kriminella miljöer, så kallade tillhåll, också ska återinföras. Jag vill därför yrka bifall till reservation 2.

Avslutningsvis noterar vi också att Liberalerna i reservation 1 väcker en intressant fråga gällande de begränsningar som finns i regeringens lagförslag, som innebär att en polisman endast i brådsakande fall får undersöka trappuppgångar, tvätttrum, garage etcetera utan föregående beslut av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen.

Vi instämmer i den farhåga Liberalerna lyfter men konstaterar också att yrkandet är formulerat så att det skulle krävas ytterligare beredningsåtgärder för beslut och att en angelägen lagstiftning därmed skulle försenas. Som vi ser det kan det finnas anledning att komma tillbaka till den frågan senare.

Anf. 2 KATJA NYBERG (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi justitieutskottets betänkande om nya regler för husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål.

Det behövs ingen djupare analys för att förstå i vilken riktning samhällsutvecklingen är på väg, och det har skett under den tid som regeringen med stöd av Alliansen har styrt. Hur kunde det bli så här? Den frågan skulle regeringen behöva besvara och analysera noga. Varför fanns det för 30 år sedan inga utanförskapsområden av det slag vi ser i Sverige i dag? Varför fanns det ingen organiserad brottslighet att tala om i Sverige för 30 år sedan? Lite tillspetsat spanade narkotikaroteln då på Sigge, och ordningspolisen jagade Kenta och Stoffe.

Det var faktiskt på den nivån, och det är inte alls speciellt länge sedan. Sveriges polis, rättsväsen och inte minst straffpåföljderna är fortfarande anpassade och dimensionerade för den tiden. Regeringen upprepar återkommande att det aldrig har varit fler poliser än vad det är i dag. Men jämfört med då har det faktiskt aldrig varit färre poliser i yttre tjänst än i dag.

Herr talman! Vad som behövs är en enorm satsning på rättsväsendet, där poliser får vara poliser och civila avlastar polisen administrativt i mycket större omfattning än vad som sker i dag. Det behövs en mycket större budget till polisen samt en kraftfullare lagstiftning.

Vi kan dock inte bara ge polisen de ekonomiska medel de behöver för att kunna utföra ett effektivt polisarbete. Vi måste också ge dem det lagstöd som de efterfrågar för att kunna effektivisera sina arbetsuppgifter. Ett av dessa lagstöd är att ge polisen möjlighet att i brottsförebyggande syfte utföra husrannsakan i bostad.

Herr talman! Vi har i dag ett tillkännagivande i utskottet gällande att utreda frågan om att ge polisen befogenhet att i brottsförebyggande syfte söka efter vapen och andra farliga föremål i enskilda lägenhetsförråd. Det

är bra. Men Sverigedemokraterna vill ta det ett steg längre och även inkludera bostäder.

Husrannsakan är ett tvångsmedel som innebär stora ingrepp i den enskildes privata sfär. Reglerna för husrannsakan i bostad är strikta och ska självklart så vara. Men mot bakgrund av den utveckling som har skett, där våldet hos de kriminella har trappats upp, är det viktigt att se över reglerna om husrannsakan för att stävja den grova organiserade brottsligheten.

Regeringen föreslår utökade möjligheter till husrannsakan i brottsförebyggande syfte. Regeringen nöjer sig dock med att dessa regler tillämpas i vissa utrymmen eller i anslutning till flerbostadshus.

Regeringen föreslår även en begränsning som innebär att polisman endast i brådskande fall får undersöka trappuppgångar, tvätttrum, garage och liknande utan ett föregående beslut från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Men en polisman kan redan i dag med stöd av polislagen 20 § genomsöka bilar och båtar i brottsförebyggande syfte utan ett föregående beslut. Regeringen medger till och med att dagens regler om husrannsakan i fordon och båtar fallit väl ut och används i stor omfattning av polisen, men reglerna har tappat sitt värde i och med att de kriminella anpassar sin verksamhet efter hur lagstödet ser ut.

Jag kan tycka att det borde vara mindre integritetskänsligt att genomsöka ett trapphus än att genomsöka bilar och båtar. Med hänvisning till eventuella integritetskränkningar görs även undantag för bostäder. Följden av en sådan avgränsning är förutsägbar då de kriminella omedelbart anpassar sig till de nya situationerna.

Herr talman! Syftet med förslaget är att ge polisen möjlighet att förhindra att vapen och andra farliga föremål används vid våldsbrott. Polismyndigheten noterar i sitt remissvar att behovet även omfattar bostäder, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att sådana föremål påträffas och kan förverkas.

Om nu Polismyndigheten uttryckligen säger att det finns ett behov av att kunna utföra den här typen av husrannsakingar, ska då inte polisen ges rätt att undersöka alla utrymmen, inklusive bostäder, som kan hänföras till dessa fall?

Om vi ska få till den förändring som samhället så väl behöver för att kunna bekämpa den grovt organiserade brottsligheten måste vi politiker börja ta Polismyndighetens och andra myndigheters behov på allvar. Ett av dessa är att göra det möjligt för polisen att i brottsförebyggande syfte göra husrannsakan även i bostäder.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 3 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Det svenska rättsväsendet måste få verktyg för att möta den eskalering som har skett av den organiserade brottsligheten. Problemen är omfattande, och utvecklingen har pågått under en längre tid. Trots framgångar i närtid i kampen mot kriminella nätverk i exempelvis Göteborg och Södertälje växer problemen. Inte minst våldet drabbar hela samhället.

Den grovt organiserade brottsligheten innebär lidande och stor skada för både enskilda människor och företag och även för samhället i stort. Den ökande våldsanvändningen är för närvarande ett av de största problemen kopplat till organiserad brottslighet. Våldet ökar i både omfattning

och grovhet. Fler personer har lättare att ta till våld. Det är också yngre personer som brukar grovt våld. Ju högre upp i hierarkin en person befinner sig, desto mindre våld brukar han eller hon. Det kan förklaras med att man då redan har bevisat sin våldskapacitet i den kriminella karriären.

Polisen gör också bedömningen att beväpningen har ökat, det vill säga att kriminella i ökad utsträckning använder skjutvapen. Organiserade kriminella nätverk verkar i hela landet. Organiserad brottslighet ligger bakom huvuddelen av den gränsöverskridande brottsligheten, bland annat människohandel och narkotikasmuggling. Att ge polisen ökade befogenheter att söka efter vapen och andra farliga föremål har stor betydelse för att stoppa gängvåldet.

Herr talman! Regeringen föreslår i propositionen att polisen ges en ny befogenhet att i brottsförebyggande syfte söka efter vapen eller andra farliga föremål i gemensamma utrymmen i eller i anslutning till flerbostadshus. Det är ett välkommet förslag som vi kristdemokrater ställer oss bakom, men vi bedömer också att det finns starka skäl att ta till ytterligare steg för att möjliggöra för polisen att i större utsträckning söka efter vapen.

Polisen behöver ökade befogenheter att kontrollera fastigheter och fordon kopplade till brottslig verksamhet utan att det finns skäligen misstanke om brott. Fordonskontroller kan vara viktiga att göra i exempelvis gränzoner. Dessutom kan personkontroller bli viktiga i så kallade visitationszoner, som Kristdemokraterna har förordat sedan flera år tillbaka.

Visitationszoner är definierade områden inom vilken polisens rätt att stoppa och visitera personer utökas till att gälla även personer som inte är misstänkta för brott. Det är ett ingrepp i den enskildes integritet som kan upplevas som stort, men som ibland kan ha en direkt verkan på brottsligheten i området. Att polisen kan använda sig av visitationszoner har visat sig ha en signifikant effekt på vissa brott. Det ska inte röra sig om undantagstillståndslänkande befogenheter som finns i andra länder, men med tanke på den ökande kriminaliteten och dess mycket våldsamma inslag är det av stor vikt att polisen får ökade befogenheter som gör det möjligt att visitera personer samt genomsöka fordon och lokaler.

Herr talman! I vårt samhälle ser vi att kriminella hittar vägar att kringgå lagar och regler för att fortsätta att bedriva sin verksamhet. Man kan därför anta att de kriminella, trots propositionens förslag som ger polisen utökade möjligheter att göra husrannsakan i utrymmen som är gemensamma för de boende, kommer att gömma vapen och sprängmedel på andra platser i eller i anslutning till flerbostadshus.

Vi ser redan i dag att privata lägenhetsförråd är ett utrymme där vapen, narkotika och stöldgods göms. Det är också vanligt att kriminella använder andra hyresgästers förråd för sin verksamhet för att göra det svårare för polisen att hitta och stoppa denna brottslighet. Detta problem är uppenbart för hyresvärdarna, vilket visas i det remissvar som Sveriges Allmännyttan har lämnat. De föreslår att propositionen kompletteras genom att överväga att ge polisen befogenheter att genomföra husrannsakan även i privata lägenhetsförråd.

Vi kristdemokrater instämmer i denna analys, och därför vill vi att regeringen ges i uppdrag att tillsätta en utredning med inriktning att ge polisen befogenhet att i brottsförebyggande syfte söka efter vapen eller andra farliga föremål även i privata lägenhetsförråd. Detta uppdrag, som innebär ett nödvändigt tillägg till föreslagna befogenheter i propositionen, har före-

slagits av både Kristdemokraterna och Moderaterna. Jag kan nu glädjande nog konstatera att hela utskottet har anslutit sig till förslaget. Regeringen kommer därför att få ett tillkännagivande om att inkludera lägenhetsförråd i de utrymmen som polisen får genomsöka enligt de förutsättningar som anges i propositionen.

Herr talman! Reglerna för att göra husrannsakan i en bostad är strikta, och de ska vara det eftersom husrannsakan är ett tvångsmedel som innebär stora ingrepp i den enskildes privata sfär. Mot bakgrund av den utveckling som vi får exempel på dagligen i form av hot, våld och skjutningar finns det anledning att se över reglerna om husrannsakan när det gäller möjligheten att motverka grova vapenbrott med koppling till organiserad brottslighet eller att motverka risken för hämndaktioner när sådana har inträffat.

I översynen måste naturligtvis ingå en noggrann rättssäkerhetsanalys och överväganden av konsekvenserna för skyddet av den personliga integriteten. Vidare bör övervägas att återinföra den möjlighet som polisen hade tidigare att genomföra husrannsakan i redan kända kriminella miljöer utan att det finns en skälig misstanke om brott. I dag vet polisen mycket väl vilka gängkonflikter som ligger bakom skjutningar och sprängningar.

Riksdagen har gjort ett tillkännagivande till regeringen om utökade möjligheter till husrannsakan i bostäder, men med tanke på det eskalerande gängrelaterade våldet finns det anledning att igen lyfta fram behovet av en högre prioritet för detta arbete från regeringens sida. Därför ger vi i Kristdemokraterna vårt stöd till reservation 2.

Jag stöder, som jag har sagt tidigare, det förslag till tillkännagivande som läggs fram i detta ärende, och jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 4 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Rättsstaten är det svenskaste vi har. Tanken är att vi tillsammans stiftar lagar som vi ska följa, och om någon inte följer lagarna är det staten med sina myndighetspersoner som ska se till att rättvisa skipas. Vi har kommit bort från klansamhälle och andra traditioner där makt och så kallad rättvisa skapas på annat sätt. Rättsstaten är således det svenskaste vi har.

Här är det viktigt att det är tydligt vad staten får göra. Dels har vi straffrätten, som bestämmer hur länge människor ska sona ett brott de begått och kanske också skyddar samhället i övrigt. Dels har vi verktygslådan som vi pratar om nu: När, var och hur ska myndighetspersoner få gripa in i till exempel talmannens och min personliga integritet? Hemma hos oss, i våra fordon, i våra trappuppgångar eller var det nu är? I våra båtar?

Att vi har ett så katastrofalt läge som vi har i Sverige i dag, där människor slaktas på öppen gata och vi ligger i topp i Europa, är en rätt sorglig utveckling. Jag vill understryka att varje ung människa som förlorar sitt liv i den pågående situationen är en förlorad broder eller syster. Det pratas om oskyldiga och inte oskyldiga. Varje ung människa är en förlust, och vi i denna kammare har ett ansvar. Men om vi ska ändra på detta kommer det att ta tid. Det krävs enorma insatser med fler områdespoliser. Det krävs fritidsledare och vuxna på stan. Det krävs jobb och skola, framgångsrik skola.

Jag ser att det sitter elever på läktaren, herr talman. Jag kan tala om för de eleverna att det finns ett enda vaccin. Jag hoppas att ni är vaccinerade mot covid, men det finns ett enda vaccin som vi vet fungerar mot elände,

Prot. 2021/22:22

27 oktober

Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

kriminalitet, mental istid och tråkiga, trasiga liv. Det är fullgjord skolgång. Det finns inget annat som är så viktigt som detta.

Nu kommer vi till det vi ska prata om i dag. Det gäller att hålla huvudet kallt när hjärtat kokar över av sorg över utvecklingen, när vi ser människor ta sig rätt att med våld döda, hota och förstöra liv. Det drabbar som sagt de mest utsatta mest, även om det i dag kan drabba alla var som helst.

Därför tycker Liberalerna att det är bra att vi nu går fram med förslag om att underlätta husrannsakan. När ska polisen få kolla? Vi har ett regelverk för kroppsvisitation – det har några varit inne på här – men det är ett annat regelverk. Det handlar om att polisen ska kunna gå in om det finns misstankar att jag springer runt med en så kallad kalle, en kalasjnikov, eller något annat vapen i min väska. Det handlar om kroppsvisitation och min personliga integritet. Men har jag det i bilen eller båten, då får polisen kontrollera den.

Det måste finnas någon form av grund för misstanke. Polisen får ju inte diskriminera. Det pratar vi också om i både propositionen och betänkandet – att se till att människor inte kontrolleras på oskälig grund. Men jag brukar säga att om man nu ser ut som en knarklangare eller mördare kanske man ska fundera på om man ska byta den looken om man är rädd att bli kontrollerad på samma sätt som människor kontrolleras av andra skäl om det för tillfället letas efter fågelskådare eller bibliotekarier.

Vad ska vi då göra med det som är utanför bostaden? Bostaden är ju vår borg alltsedan Magna Charta, i den tradition som vi delvis tagit till oss också i Sverige. Men nu pratar vi om tillträde till trapphus. Vi pratar om garage. Vi pratar om gemensamma förråd och tvättrum. Jag har bott i en hel del hyreshus genom mitt liv och väldigt sällan betraktat tvättrummet som ett privat utrymme. Men vi vet att där göms det både narkotika och vapen och sprängämnen.

Liberalerna föreslår i reservation 1 att polisen ska ges möjlighet att söka utan högre beslut. Vi måste se hur verkligheten ser ut. Vi har för få poliser. De är ute och kämpar och försöker hålla vårt samhälle tryggt, och så möter de människor som sannolikt är kriminella. Det bedömer de på goda grunder, men för att veta vill de kontrollera. Finns det vapen här? Då måste de ringa in och få ett beslut från lägst vakthavande befäl för att få kolla ett tvättrum och titta i en trappuppgång. Har ledamöterna här i riksdagen någon gång träffat en människa som förvarar något känsligt, något privat, i trappuppgången? Jag har faktiskt aldrig gjort det. Men det har tydligen ni som sitter här.

Liberalerna anser att vi behöver vässa detta. Jag vill understryka att det här bara är en liten detalj. Det är en lagparagraf; vi lägger till 20 b vad gäller när polisen ska få möjligheter att söka. Vi menar att vi borde ha gått lite längre. Vi måste ge polisen fler verktyg. Men det är ett steg på vägen. Liberalerna står bakom detta.

Jag har hört och tar till mig invändningen som Moderaterna framförde nyss att om vi skulle gå på vår linje, reservation 1 från Liberalerna, då skulle vi behöva skicka det här att dras i långbänk. Nu kan det träda i kraft i juletid och underlätta för polisen att hindra fortsatt mördande och slaktande.

Herr talman! Liberalerna står egentligen bakom båda reservationerna, men för tids vinnande och för effektivitet i detta steg framåt yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Anf. 5 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget och avslag på motionerna i ärendet.

Jag avsåg att kortfattat redogöra för själva ärendet, men det har upprepats här tre eller fyra gånger vad det handlar om: att polisen ska få möjlighet att söka efter vapen i gemensamma utrymmen och liknande – i brottsförebyggande syfte, vill jag tillägga.

Vi socialdemokrater upplever att regeringens proposition har en bra balans mellan behov av effektivitet men också proportionalitet när det gäller integritetsfrågorna. Det är den avvägning vi hela tiden måste göra. Det som kännetecknar ett sluttande plan är att det hela tiden sluttar lite lagom mycket så att man till slut befinner sig på ett annat ställe än man hade tänkt från början. Det gäller inte minst integritetsfrågorna.

Med det sagt anser vi att förslaget i regeringens proposition är fullständigt förenligt med vår älskade grundlag men också med de konventioner, inte minst Europakonventionen, som reglerar detta.

Men vi ser också att vi här i kammaren måste vara snabbfotade. Vi ser relativt ofta ett förändrat modus. Det är inget nytt att kriminella gömmer knark, vapen och stöldgods i närheten av där de bor och inte i sina egna bostäder. Men vi ser också att när ett förändrat modus blir tydligt för polisen och för dem som är ute och arbetar med detta, då måste vi förändra våra regelverk. Därför har vi socialdemokrater ställt oss bakom tillkännagivandet till regeringen om vinds- och källarförråd. Det är en sådan fråga.

För att vara tydlig: Vi tänker göra vad som står i vår makt för att knäcka ryggen på gängkriminaliteten. Därom ska det inte råda några tvivel. Vi tänker undanröja faktorerna som driver människor in i kriminalitet och misär. Som vår partiledarkandidat Magdalena Andersson sa: Vi tänker vända på alla stenar.

Det här betänkandet handlar om en sådan sten. Nu får polisen efterlängtnade redskap. När ni i oppositionen kommer med ert förslag läser vi det och beaktar det, och i det här fallet möts vi också lite.

Det här behöver vi kanske ha mer av. Det är ju inte så att tillkännagivanden från den här kammaren har varit sällsynta under de senaste mandatperioderna. Men vi måste också visa det politiska modet att sätta oss ned och på riktigt försöka lösa de största samhällsutmaningarna. Det har vi gjort historiskt sett i vårt land när det gäller energi, skola och försvar. Det har funnits en samsyn när det gäller utrikespolitik.

Det vi nu ser dra isär vårt samhälle i form av gängkriminalitet med skjutningar och mord är en sådan fråga där blocköverskridande överenskommelser borde vara självklara. Det gör det ännu viktigare att de avtal som har ingåtts hålls och att man anstränger sig för att hedra dessa avtal. En gång i tiden var det politiska priset för att bryta dem väldigt högt, men i dagens politiska klimat är det många gånger som att skriva i vatten. Det konstaterar jag med sorg, för de som får betala priset för det är de som behöver politiken mest. Det är de som drabbas av det skoningslösa våldet, och det är de som har en klump i magen av oro över att man inte kan känna sig trygg i sitt bostadsområde.

Vi har tillfört resurserna. I år har vi ett förslag till budget där i princip alla rättskedjans delar får det de önskar. Vi har skalat upp polisutbildningen. Vi har goda förhoppningar om att klara 10 000 nya polisanställda till 2024, en historisk bedrift. Det kommer kanske inte att räcka, men vi

Prot. 2021/22:22

27 oktober

Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Nya regler om hus-
rannsakan för att söka
efter vapen och andra
farliga föremål*

har gjort en viktig satsning för att skala upp den polisiära delen av rättskedjan.

Vi har från denna kammare levererat ett oöverträffat antal straffskärpningar och justeringar av befintlig lagstiftning, just för att möta dessa behov.

Regeringen på andra sidan vattnet har inte heller suttit stilla och enbart väntat på initiativ härifrån. Man har också till exempel när det gäller 34-punktsprogrammet avseende gängkriminalitet och 40-punktsprogrammet gällande mäns våld mot kvinnor visat att man är beredd att ta ett helhetsgrepp för att komma till rätta med några av dessa gissel som plågar oss.

Men vi ser samtidigt att mängder av brottslighet – inte all, men det finns en svartmålning och en dysterhet här i kammaren som är påtagligt populistisk – minskar och att det sker väldigt mycket positiv utveckling. Detta har vi pratat om många gånger. Men vi ser att det går smärtsamt långsamt att trycka upp de polisiära resurserna ute i lokalområdena. Där är vi inte nöjda. Detta var ju ett av huvudskälen till den stora omorganisationen av polisen.

Vi ser till exempel att rekryteringen av poliser med utländsk härkomst sker i alldeles för liten omfattning och i för långsam takt. Detta är ett systematiskt problem för vår polisorganisation.

Vi känner en stor frustration över att avhopparverksamheten visserligen kan vara av hög kvalitet men i stora delar av landet inte omfattar den numerär som vi hade önskat.

Vi ser att man inte heller kan störa ut de öppna drogsccener som medborgarna faktiskt förväntar sig att vi klarar att få bort.

Och vi ser, som flera talare har tagit upp, den allt högre luntan med uppklarade mord och den stora tragiken i detta. Vi blundar inte, och vi tänker fortsätta att försöka göra det som krävs.

(Applåder)

Anf. 6 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag har bara några reflektioner med anledning av Petter Löbergs inlägg, som var brett – det tenderar att bli så. Vi pratar om en liten detalj nu, och jag kommer att återkomma till den, herr talman. Men den breda bilden förtjänar ändå lite diskussion.

Jag håller med om att bredden i brottsligheten ser ut att minska. Man ska dock komma ihåg att många brott som begås inte anmäls. Det finns en orsak till att människor inte anmäler en hel del brottslighet. Antingen upplever man det som fullständigt meningslöst eller så riskerar man att utsättas för nya brott om man går till polisen.

Men generellt sett vill jag påstå att vi, när ledamoten Petter Löberg och jag gick i grundskolan, vilket var ett tag sedan, var mer kriminella jämfört med eleverna som sitter på läktaren i dag – ja, kanske inte just du och jag, men generellt. Mycket har alltså blivit bättre tack vare satsningar på skola, socialtjänst och idrotts- och fritidsverksamhet. Föräldrar tenderar också att vara än mer kompetenta. Där vill jag alltså ge dig rätt, och jag vill inte svartmåla.

Men jag tänkte fråga Petter Löberg hur han vill beskriva dagens situation. Vad har han för bild? Även om vi inte ska svartmåla och mycket har blivit bättre är vi ändå det land i Europa där man skjuter allra mest. Jag

måste fråga vad Petter Löberg drar för slutsatser av detta. Tycker han verkligen att det är rimligt att polisen måste ringa till en chef för att kontrollera om det ligger en ”kalle”, det vill säga en kalasjnikov, i en trappuppgång?

Anf. 7 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Helt plötsligt blev det en liten underbar, filosofisk kriminalpolitisk diskussion här mellan Liberalerna och Socialdemokraterna. Det kan vi behöva ibland.

Det behövs också lite perspektiv, inte minst historiska. Vi får komma ihåg att mängder av brottslighet har försvunnit från brottskartan. Vi har inte bank- eller postrån längre på grund av den förändrade situationen; det finns inga kontanter att stjäla, helt enkelt. Detta var något som drabbade Sverige en gång varannan dag, med enorma trauman för dem som blev rånade – kassörskor och andra som jobbade i bankmiljöer. Det var ett gissel, som har försvunnit.

Vi ser också att våldsbrottsligheten i offentliga miljöer har minskat drastiskt. En person som blivit misshandlad – nedslagen eller nedsparkad på stan – kan ha men för livet. Den typen av brottslighet har minskat, bland annat beroende på ett förändrat beteende i restaurang- och uteliv och på att ungdomar tyvärr alltmer sitter inne och tittar på sina mobiler och spelar spel. Vi ser ett förändrat modus.

Men vi ser också i allra högsta grad en gemensam problembild. Det handlar om skjutningarna och de problem med integration och utanförskap som leder till ett ojämlikt samhälle, vilket i sin tur har lett till att vi har unga män som inte ser någon annan framtid än att söka sig in i en kriminell miljö för att få respekt, status och materiella fördelar.

Där är vi benhårda. Vi tänker göra allt som krävs för att knäcka detta. När vi går er till mötes, till exempel när det gäller källare och vindsförråd, visar det att vi tänker vända på alla stenar även i det fallet.

Anf. 8 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar för det. Det är väl rimligt att vi tittar på förrådsfrågan, vilket utskottet nu är enigt om.

Men jag vill återkomma till att vi hela tiden håller på och tar små bitar. I grunden är vi överens om att det krävs poliser som kan utreda. Petter Löberg pratade om luntorna med mord. Jag vill påstå att det just nu handlar om staplar med ouppklarade mord, som når pyramidnivå. Vi får rapporter från polisfacket och från polisen om att man går på knäna och inte orkar. Så fort man har kommit halvvägs i en utredning sker en ny skjutning, och man hinner inte med dessa brott i praktiken. Och vi pratar om rättsstaten, det svenskaste Sverige har.

Regeringen säger sig ha gått fram kraftfullt, vilket Petter Löberg oneligen stöder. Man ser ministrarna i tv. De pratar och pratar och säger att vi nu ska gå fram hårt.

I dag tillåter vi alltså polisen att gå in och titta i min bil, min kanot eller min Princessbåt och leta efter vapen. Man måste följa polislagen, men man behöver inte ringa till ett vakthavande befäl i ett akut läge för att kolla om man får titta i bilen. Det är bara att titta, om det finns en grund. Vad är skillnaden mellan min bil, där Petter Löberg och regeringen i dag tycker att det bara är att kolla på, och en trappuppgång eller ett gemensamt garage, där man först måste ringa och det krävs byråkrati, vilket kommer att

Prot. 2021/22:22

27 oktober

*Nya regler om hus-
rannsakan för att söka
efter vapen och andra
farliga föremål*

*Nya regler om hus-
rannsakan för att söka
efter vapen och andra
farliga föremål*

försinka och försämra förutsättningarna för svensk polis att förhindra mord? Vi pratar nämligen om vapen som bara är till för att döda andra människor på öppen gata.

Anf. 9 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Vi har naturligtvis redan i dag resurser om man tror att någon har ett vapen i något av dessa förråd. Då har polisen möjlighet att gå in – det är inte där skon klämmer. Problemet är att resurserna för att eftersöka vapen inte har funnits ute hos lokalområdespoliserna. Det handlar om det brottsförebyggande arbetet.

Jag hade önskat att vi i stället för att bara prata om den repressiva sidan, vilket vi också måste göra, även pratade om att se till att staplarna med ouppklarade mord inte fylls på med nya. Det kan bara göras genom det brottsförebyggande arbetet. Vi vet också att den avskräckande effekten av höga straff inte har någon betydelse för de människor som begår denna typ av gärningar.

Vi måste, som Johan Pehrson tidigare förtjänstfullt pratade om, se till att få ut resurser till skola och socialtjänst och se till att polisen jobbar brottsförebyggande och genom dialog, får underrättelseinformation och skapar förtroende i områdena så att folk vågar vittna. Då kan vi klara upp en stor del av de mord som i dag inte klaras upp därför att man helt enkelt inte fullt ut får underrättelseinformation.

Det finns stora utmaningar. Jag tror att vi i grund och botten har en samsyn kring detta.

När det sedan gäller de två små steg vi tar i dag är min bedömning att det kommer att komma ytterligare. Det finns ett tillkännagivande från i våras om detta med bostäder, och det bereder regeringen i närtid. Vi måste hela tiden göra en bedömning från fall till fall.

Men när vi pratar om integritetsfrågor måste vi ta det lugnt. Vi måste göra allt med omsorg och eftertänksamhet, för konsekvenserna av alla de logiska små besluten kan i slutändan vara ett samhälle som vi inte vill ha. Som liberal håller du säkert med om det.

Anf. 10 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Trygghetssituationen i Sverige år 2021 lämnar mycket övrigt att önska. Utvecklingen måste beskrivas som alarmerande när det gäller svår våldsbrottslighet. Vi ser det när det gäller våld i nära relationer, och vi ser det när det gäller skjutvapenvåldet från kriminella gäng.

Den oro vi nog alla känner är befogad. Förtroendet för rättsstaten är i gungning. På många håll är utsattheten för brott fortfarande ganska låg, men på andra håll är den desto allvarligare. Med ständiga nyheter om nya dödsskjutningar, sprängningar och andra illdåd kryper otryggheten på oss. Denna oro kan bara stillas genom en verklig och varaktig vändning av utvecklingen: att de som hänsynslöst skjuter och skjuter för att döda sätts bakom lås och bom och att samhällen som plågas av denna oförsvarliga kriminalitet åter får bygga sig trygga och starka.

Herr talman! Det är inte genom de braskande rubrikerna vi löser problemen. Det finns inget enskilt förslag som kan göra så att det inte skjuts. Kampen mot våldet måste föras långsiktigt och smart, med ett stort antal verktyg, rätt resurser, ledarskap och engagemang. Vi behöver ta ett antal steg mot en bättre värld och mot ett tryggare samhälle.

Det förslag vi debatterar i dag är ett sådant steg.

Polisen har redan med gällande rätt ganska stora möjligheter att göra både visitationer på gatan och husrannsakan i bostäder och på andra ytor när det finns skäl till det. Det har dock funnits en lucka, en ganska allvarlig lucka, som de kriminella har utnyttjat: Gemensamma utrymmen, som tvättstugor, trapphus och källare, har inte omfattats av de möjligheter polislagen ger. Där har vapen, narkotika och andra saker kunnat förvaras. Det ändrar vi nu.

En aspekt som regeringen har missat är dock den som vi med ett enigt utskott nu tillkännager, nämligen att även lägenhetsförråd måste kunna bli föremål för genomsökning efter vapen och andra farliga föremål.

Herr talman! Förtroendet för rättsstaten och våra rättsvårdande myndigheter bygger på att vi litar på att tryggheten på våra gator kan säkras, att skyldiga kriminella lagförs och att vanligt hederligt folk kan leva och verka fritt utan oro för att utsättas för brott.

Förtroendet för rättsstaten och för våra rättsvårdande myndigheter bygger också på att de rättsvårdande myndigheterna agerar på ett korrekt sätt och sätter in sina insatser där det finns goda skäl att misstänka brott.

Husrannsakan i en bostad är något som är kraftigt integritetskränkande. Främmande människor kommer in i ditt hem och vänder upp och ned på det. De vänder ut och in på det som du bara delar med dina allra närmaste – dina barns leksakslåda, gosedyr. Det är därför absolut nödvändigt att beslut om husrannsakan fattas på ett rättssäkert sätt.

Även om husrannsakan i gemensamhetsutrymmen inte är lika ingripande är det ändå viktigt att det sker en korrekt prövning med ett tydligt regelverk när det finns goda skäl att misstänka att till exempel vapen kan påträffas. I fall då det är brådskande ska polisen givetvis kunna gå in omedelbart.

Den rättspolitiska debatten blir tyvärr ofta något förenklad. En av förenklingarna handlar om sambandet mellan repressivitet och brottsbekämpande förmåga.

Det stämmer att många effektiva verktyg för att bekämpa brottslighet innebär att integriteten för den enskilde hotas. Men det är inte nödvändigtvis så att alla förslag som innebär att integriteten hotas automatiskt är effektiva som brottsbekämpande verktyg.

När vi tar fram nya åtgärder måste de vägas noggrant, och konsekvenserna måste analyseras så att vi är säkra på att åtgärden har den effekt vi önskar. Ibland missförstås detta som att en sådan noggrannhet skulle vara till för att ge kriminella en chans att komma undan ansvar, men det är faktiskt precis tvärtom. Det handlar om att skydda oskyldiga från att bli felaktigt utpekade – dels för att skydda den enskilde, naturligtvis, och dels för att en skyldig får lättare att komma undan om polis och åklagare lägger tid och kraft på fel person.

Herr talman! Läget är så allvarligt att vi måste göra allting rätt nu. Vi kan inte slösa tid på att arbeta med lagförslag som vi efter en gnutta eftertanke kan anta inte kommer att ha någon större effekt på den brottsbekämpande förmågan. Det hoppas jag att vi kan ta till oss i det fortsatta viktiga arbetet för ett bättre och tryggare Sverige för alla.

Ett förslag som har nämnts här i dag gäller så kallade visitationszoner. Det har sagts att det inte är frågan om något som innebär något slags undantagsliknande tillstånd. Då kanske man missförstår vad visitationszoner

är. Visitationszoner är ett undantagsliknande tillstånd där alla blir föremål för visitation eller genomsökning. Vi talar inte bara om personer som man misstänker för brott, för de omfattas redan av polisens rätt att genomföra visitationer.

De som vill införa visitationszoner måste svara på vad det är som inte räcker till med polislagens 19 och 20 §, som ger polisen möjlighet att genomföra visitationer. Om det finns tillkortakommanden där kan vi justera dem.

Visitationszoner innebär att precis varenda kotte kan blir föremål för visitationer. Vi talar om åttioåriga damer som har varit och köpt nya underkläder. Vi talar om tioåriga pojkar som har sitt första kärleksbrev i fickan och inte vet om de ska våga skicka det. Detta är vad visitationszoner är.

Det skulle kunna vara rimligt att införa det om vi tror att det skulle ha en bra effekt när det gäller att höja den brottsbekämpande förmågan. Vi vet inte om det är så, men det har provats på en del ställen i världen. Det har beforskats ganska ordentligt i Storbritannien och i USA, och där har man kommit fram till att de brottsbekämpande förmågehöjningarna är ytterst små, om ens några, samtidigt som riskerna är väldigt stora. Visitationszonerna ska ju införas i områden där förtroendet för rättsstaten redan är försvagat.

Med den här typen av åtgärder riskerar vi att gräva diket djupare mellan majoritetssamhället och lokalbefolkningen. Det är något som gör det ännu svårare att få folk att ställa upp och vittna eller att ens anmäla brott.

Anf. 11 TALMANNEN:

Jag påminner om att denna debatt rör regler om husrannsakan.

Anf. 12 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det nämndes dock en del annat, så jag stretchar lite på den frihet vi har i kammaren att beröra andra frågor.

Här gäller det frågan om särskilda områden där man under begränsad tid får visitera personer. Min goda vän och kollega Johan Hedin från Centerpartiet tar ett exempel med kärleksbrev hos tioåringar. Jag vet inte riktigt om du, Johan Hedin, har träffat poliser på senare tid och frågat vad de letar efter. Det är inte detta de letar efter, kan jag säga.

Men låt mig ta ett annat exempel. Det kan handla om att polisen får information om att något allvarligt är på gång. Polisen har ju underrättelseverksamhet. Ta det som hände i Lund härommånaden, då två klaner hade samlats för en regelrätt uppgörelse. Det var som en scen ur Squid Game. De samlades där, och ingen vet hur mycket vapen, knivar, skjutvapen och annat som de hade med sig. Om polisen då under en begränsad tid och på ett begränsat område hade varit tillåten att visitera personer vill jag påstå att mycket skulle ha varit vunnet. Riskerna för liv hade varit betydligt mindre, och en och annan person hade kunnat bli inlåst.

Det är på det sättet man kan tänka sig att det ska tillämpas. Det är också så det tillämpas i Danmark. Där har man möjligheten att visitera personer i ett begränsat område, under begränsad tid och på beslut av åklagare. Här är det inget vakthavande befäl hos polisen som beslutar. Detta är ett sätt att förhindra mordandet, och det borde också intressera Centerpartiet.

Anf. 13 TALMANNEN:

Johan Hedin, Centerpartiet, får naturligtvis replik, men jag påminner om att debatten rör det aktuella lagförslaget och inte visitationszoner eller andra frågor.

Anf. 14 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt för ämnesflykten. En förklaring, om än inte en ursäkt, är att visitationszoner nämndes i flera anföranden tidigare. Jag känner mig därför tvungen att replikera. Jag ska svara på Johan Pehrsons högst befogade frågor.

Situationen är mycket allvarlig, och jag betvivlar inte den goda intentionen med detta. Problemet med visitationszoner är främst vad internationell forskning visar att det har gett för resultat på olika håll i världen. Det är inte smickrande.

Dessutom är det en åtgärd som skulle ta lång tid att bereda och få på plats. Det är en avancerad lagstiftningsprodukt som inte löser problem här och nu. Som jag anförde i mitt inlägg är det bråttom.

Vi måste göra allting rätt. Vi måste göra det smart. Att lägga tid och kraft på att utreda och få på plats ett lagförslag som jag inte tror på och som internationell forskning inte tror på är dåligt använd tid för oss lagstiftare.

Låt oss säga att dessa problem finns, vilket de kanske absolut gör. Vore det då inte, som en motfråga till Johan Pehrson, mycket enklare att justera i polislagens 19 och 20 § så att man korrigerar när det gäller det som Johan Pehrson inte tycker att polisen har möjlighet att göra i dag? Det är en fråga jag vill ställa.

Anf. 15 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag vill också be om ursäkt för att vi drar iväg här, men dessa frågor är högst aktuella, och de berör ändå integriteten.

Min huvudinvändning i mitt huvudanförande handlade om att mina kollegor här, herr talman, verkligen tycker att det är ett stort problem. Regeringen kommer inte på tanken i propositionen, och vi sitter här och hanterar att man inte kan betrakta en trappuppgång på samma sätt som man betraktar en bil. För mig är min bil mer privat. Där kan jag ha en massa kärleksbrev och underkläder liggande, och vad det nu är som oroar Johan Hedin.

Jag vill bara återkomma till forskningen. När det gäller den amerikanska historien, inte minst arbetet i New York, handlade mycket om att få ned mördandet. Det handlar om att hela tiden kunna få bort vapnen. Just nu har vi en enormt allvarlig vapensituation. Det är det som är dagens ämne, herr talman, men jag vill ändå svara på det andra som nu lyftes. I Danmark tillämpas detta med full kraft, och mig veterligen är det väldigt många centerpartister som gärna åker till Danmark utan att känna en större risk för att de ska utsättas för begränsad kontroll i ett begränsat område under en begränsad tid.

Anf. 16 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Jag vill för formens skull meddela att jag tycker hemskt mycket om Danmark, det danska folket, den danska maten och också det danska ölet emellanåt. Men åter till ämnet.

Som sagt: Att genomföra ett sådant här förslag skulle ta lång tid. Det skulle ta lång tid att få visitationszoner på plats, och det är tid som vi inte har att förlora. Vi måste sätta igång nu och göra en justering i polislagens 19 och 20 § om det behövs. Om det enligt Johan Pehrsons uppfattning behövs vore det en lämpligare åtgärd att sätta in.

Det finns mycket som man kan säga om husrannsakan både i bostäder och i gemensamma utrymmen. Det är klart att gemensamma utrymmen är en mindre integritetskränkande plats för genomsökning. Det sa jag också i mitt anförande. Problemet är att det träffar många fler människor än den som faktiskt är misstänkt för brott. Det kanske inte är något större problem. Det kanske till och med är en stor fördel för andra boende om polisen faktiskt kommer och hälsar på när en granne begår brott. Men dessa medel ska tillgripas med ytterst stor försiktighet.

Alla lagar som vi stiftar här ska utvärderas ordentligt. Vi ska se vart de tar vägen, hur de används, vilken effekt de har på den brottsbekämpande förmågan och eventuella negativa konsekvenser. Om vi framöver ser att det behöver justeras i lagen ska vi göra det precis som vi gör med alla andra lagar.

Anf. 17 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Herr talman! Fler förslag om husrannsakan behövs. Ingen ska kunna gömma vapen i sin bostad, och polisen måste ha möjlighet att undersöka och få tag på vapen, sprängmedel och andra olagligheter. Det är inga konstitutioner, men lagstiftningen måste ta hänsyn till just integriteten.

Den stora utmaningen är dock att se till att vapen inte kommer in i Sverige över huvud taget. För när vapen ligger gömda i bostaden är risken alldeles för stor att de också kommer att användas. Därför behövs det mer kontroll vid den svenska gränsen för att få stopp på smugglingen. Det är smuggling av legala vapendelar som köps i stora mängder i till exempel Slovakien och som tas in i Sverige, men det är även illegala vapendelar och vapen. Både legala och illegala vapendelar byggs ihop till välfungerande vapen som säljs till kriminella nätverk.

Kriminella nätverk drivs, som vi vet, av makt, status och pengar. Pengaflödet som förser gängen med inkomster kommer från narkotikaförsäljningen och vapenhanteringen. Det är vapen som dödar både gängmedlemmar och helt oskyldiga. Därför måste vapen- och narkotikasmugglingen stoppas.

Herr talman! Mellan 2015 och 2019 genomfördes nära 500 skjutningar i polisregion Stockholm. Där användes 444 olika vapen. Halvautomatiska vapen är vanligast. Det är vapen som är hopbyggda av både legala och illegala vapendelar och som säljs på till exempel darknet men även av godkända vapenhandlare som finns både ute i Europa och i Sverige.

Enligt Brottsförebyggande rådet arbetar de kriminella nätverken med att ta över geografiska områden för att kontrollera narkotikaförsäljningen. Våld används för att hålla konkurrenter borta och för att driva in skulder. Det skapar otrygghet för boende i bostadsområdena och i husen. Helt vanliga människor drabbas av de kriminella nätverkens verksamhet.

Smugglingen av narkotika är det som förser nätverken med svarta pengar, som är helt avgörande för att man ska kunna ha den ofta ganska kostsamma livsstilen. Det handlar om bilar och klockor. Det finns en upp-

sjö av dyra produkter som säljs till helt klart skumma verksamheter, och företag används för att tvätta pengarna.

Här finns det enorma luckor att täppa till. Här behövs det handlingskraft, för annars pumpar det politiska systemet in väldigt många fler poliser som behövs men som kommer att vara chanslösa när vapnen samtidigt flödar in i Sverige.

Den modiga politikern vågar stoppa brotten innan de begås i stället för att bygga fler fängelser när det redan är för sent. Men vill vi i riksdagen på riktigt hjälpa polisen och vara de modiga politiker som vågar stoppa brotten behöver extremt mycket mer resurser läggas på att förebygga brotten. Det behövs en socialtjänst med resurser och verktyg. Vi kan inte ha det så att unga som döms för mord nästan alltid redan har utretts av socialtjänsten. Vi kan inte ha ett samhälle där man vet vilka unga som kommer att bli kriminella och sedan inte har resurser för att stoppa den kriminella utvecklingen.

Den miljard som planeras att läggas på fler fängelseår för unga i gymnasieåldern skulle lika gärna kunna användas för att anställa 2 000 specialpedagoger och lärare i förskolan, grundskolan och gymnasiet. Pengar finns. Det handlar bara om vad man gör med dem.

Jag vill att det ska finnas fler lärare i skolan. Moderaterna vill bygga fler fängelser. Jag vill stävja kriminaliteten och minska risken för att unga får en misslyckad skolgång. Liberalerna vill väl som vanligt ha fler betyg och sortera ut unga redan i förskolan. Vi hör också från liberalen i denna debatt att det är en bra hantering att försöka att inte se kriminell ut, för annars kan man bli visiterad av polisen. Är det den utvecklingen som Liberalerna ser?

Jag vill att alla ungar i Sverige ska ha samma chanser i livet oavsett vilka de är och varifrån de kommer. Sverigedemokraterna lever som vanligt i sin fantasivärld, där personer som är födda och bosatta i Sverige ska kunna utvisas lite hur som helst beroende på att de bor i ett utsatt område. Vi hör också i debatten från Sverigedemokraterna att de tror att organiserad kriminalitet inte fanns för 30 år sedan. Information är att det var under 1990-talet som de kriminella mc-gängen började med sin kriminalitet. Håll er till fakta!

Förslag efter förslag kommer från både regeringen och de blå, men när vapen och narkotika redan finns i de kriminella nätverken är det för sent. Det ekar väldigt tomt i regeringens byrålåda när det gäller förslag som stoppar rekryteringen till de kriminella nätverken på riktigt.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 18 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Regeringen och riksdagen har under de senaste åren gett polisen såväl ökade medel som verktyg och befogenheter för att den ska klara sitt brottsbekämpande uppdrag. I dag kommer vi att klubba igenom att polisen ska kunna göra husrannsakan i allmänna utrymmen i flerbostadshus enklare än i dag för att komma åt exempelvis vapen och narkotika. Det är viktigt att detta arbete och denna inriktning fortsätter och att vi anpassar de polisiära befogenheterna efter den situation vi har, där gängen som har flyttat fram sina positioner måste pressas tillbaka.

Herr talman! Häromdagen roade jag mig med att läsa ett kammarprotokoll från en särskild debatt som hölls här i riksdagen för nästan tio år

Prot. 2021/22:22

27 oktober

Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Nya regler om hus-
rannsakan för att söka
efter vapen och andra
farliga föremål*

sedan, i februari 2012, med anledning av de skjutningar som plågade Malmö. På den tiden var Morgan Johansson justitieutskottets ordförande, Beatrice Ask från Moderaterna var justitieminister, Maria Ferm företrädde Miljöpartiet och Kent Ekeröth företrädde Sverigedemokraterna. Det som är bestående i dag är att Johan Pehrson fortfarande är med, även om det då var i Folkpartiet. Det är skönt att det finns institutioner som håller över tid.

Herr talman! Detta var för tio år sedan – inte jättelänge sedan – då det var en helt annan debatt och rättsfrågorna inte var på agendan så som de är i dag. Vi som bodde i Malmö och i några andra kommuner försökte förmå regeringen och riksdagen att se och förstå situationen, men det var få som lyssnade. Justitieminister Beatrice Ask åkte förvisso till Malmö ett par gånger och deltog på kommunstyrelsens sammanträde och mötte Ilmar Reepalu i en debatt i *Aktuellt*, men det hände mycket lite.

Malmö fick ingen polisutbildning, som man så gärna ville få av alliansregeringen. Man behövde utbilda fler poliser i södra Sverige men fick nej. Det hände först efter regeringsskiftet 2014. Detta var en tid när personer inte blev häktade för grovt vapenbrott. Polisen grep tungt beväpnade på gatorna och tog in dem, men sedan släpptes de ut.

De förebyggande åtgärderna ska vi inte ens prata om, herr talman. Socialbidragstagandet ökade enormt under de år som Alliansen styrde, och kommunerna fick ta över kostnaden när staten backade från sitt ansvar och skar kraftigt i sjukförsäkringen och a-kassan. De 15-åringar som i dag finns i de kriminella gängmiljöerna växte upp i Reinfeldts, Billströms, Sabunis och Johan Forssells Sverige.

Herr talman! Men vi då, som har styrts i sju år nu, har inte vi ett ansvar? Självklart har vi det. Tio av de femton senaste årens statsbudgetar har förvisso varit borgerliga, men fem av dem har varit rödgröna. Vi har gjort satsningar, men vi kommer att behöva göra mycket mer. Det finns fler polisiära befogenheter, och man kommer att behöva bygga ut både Polismyndigheten och andra brottsbekämpande myndigheter.

Det kommer också att krävas sådant som högern gör sig lustig och raljerar över, såsom att kommunerna är aktiva, använder sig av miljöbalken för att göra tillsyn och ser om lokaler används för sitt ändamål. Det är sådant som förlöjligas men som kommer att vara viktigt att utveckla och fortsätta att arbeta med. Vid sidan av detta behövs många fler åtgärder, inte minst sociala förebyggande insatser.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 7 Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU3

Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet (prop. 2020/21:194)
föredrogs.

Talman konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 15.)

Justitiekontorets betänkande 2021/22:JuU4
Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt (prop. 2020/21:204)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 9 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring

*Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring*

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU5
Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring (prop. 2020/21:171)
föredrogs.

Anf. 19 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Betänkandet innebär att bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Jag ser många utmaningar och svårigheter med detta.

Begreppet normalt förekommande arbete infördes i lagstiftningen redan 1997 som en del av den så kallade steg-för-steg-modellen. Modellen innebär att bedömningen av arbetsförmågan successivt vidgades från en bedömning av arbetsförmågan i relation till den försäkrades befintliga arbete till en bedömning mot ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete.

År 2008 ersattes steg-för-steg-modellen med den så kallade rehabiliteringskedjan med fasta tidpunkter för när arbetsförmågan ska bedömas mot olika arbetsmarknader. Begreppet normalt förekommande arbete ersattes samtidigt med begreppet arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Detta gav en grundläggande princip för den svenska sjukförsäkringen, att det är arbetsförmågan efter en tids sjukskrivning som ska bedömas mot någon form av vidare arbetsmarknadsbegrepp än det befintliga arbetet.

Herr talman! Jag är orolig för att den nya bedömning som vi debatterar här i dag riskerar att leda till att Försäkringskassan, vid handläggning av ett sjukförsäkringsärende, schablonartat skulle hänvisa till den yrkeskategori som har störst toleransnivå. Jag kan inte se i förslaget varför detta skulle vara önskvärt eller på vilket sätt det skulle förhindras genom betänkandet.

Det var många remissinstanser som var oerhört kritiska till denna förändring. Bland annat förvaltningsrätten i Växjö uttryckte farhågor om att det kommer att innebära svårigheter i tillämpningen för Försäkringskassan och medföra en rättsosäkerhet för den försäkrade.

Jag tycker inte att det går att utläsa av lagtexten vad arbetsförmågan ska bedömas mot, utan det kommer att bli handläggaren som tvingas bestämma vilka prövningsramar som ska gälla. Det innebär att besluten

kommer att bli svåra att förutse då det är först när Försäkringskassan har avgjort som den försäkrade vet förutsättningarna för sin rätt till sjukpenning.

Det är också viktigt i detta sammanhang att komma ihåg att arbetsmarknaden är föränderlig. Sjukförsäkringen ska skydda inkomsten vid nedsatt arbetsförmåga, men den är inte en specifik försäkring för ett visst yrke.

Man måste också ha i åtanke att Försäkringskassans uppgift inte är att matcha arbetsökande och arbetsgivare. Det är Arbetsförmedlingen som har denna uppgift.

Ska vi klara av att undvika långa sjukskrivningar och se till att människor ges möjlighet att snabbt komma tillbaka i arbete efter sjukskrivning är det samlade stödet från både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen oerhört viktigt. Jag tror att det går att utveckla detta samarbete mellan myndigheterna, så att människor inte faller mellan stolarna.

Jag är övertygad om att tidiga insatser i kombination med ett väl fungerande samarbete för återgång i arbete mellan de olika aktörerna i rehabiliteringskedjan gör att vi klarar av att minska sjukfrånvaron.

Antalet sjukskrivningar har varierat väldigt kraftigt mellan åren, långt mer än vad skillnader i hälsa kan förklara. Forskningen har visat att regelverket spelar en roll för sjukfrånvarons utveckling, exempelvis ersättningsnivåer. Men också graden av kontroll och attityder till sjukfrånvaron bidrar till de variationer som vi ser över tid.

Jag tror att det är viktigt att i sammanhanget framhålla den utveckling med ett ökat antal avslag på ansökningar om sjukpenning som har skett sedan den nuvarande regeringen införde ett mål för minskat antal sjukpenningdagar. Det är klart att det mål som regeringen satte har påverkat Försäkringskassans handläggning av sjukpenningärenden, vilket också framgår av en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen. Ansvar för den senaste tidens ökade andel avslag vilar således mycket tungt på regeringens ledning och styrning.

Med denna nya lagstiftning är risken betydande att människor återigen lämnas utan tillräckligt stöd och tillräcklig hjälp. Risken för att sjukfrånvaron blir långvarig och för att det blir svårt att komma tillbaka i arbete ökar. Det varken hjälper den sjukskrivne eller bidrar till en väl fungerande och stabil sjukförsäkring framgent.

Anf. 20 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag, som sagt, socialförsäkringsutskottets betänkande 5 som handlar om regeringens proposition om angiven yrkesgrupp. Vi i Sverigedemokraterna ställer oss tillsammans med utskottet bakom regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Förslaget innebär kortfattat att bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska göras mot förvärsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Herr talman! Hur begreppet normalt förekommande arbete ska tolkas och hur det har tillämpats av Försäkringskassan har under flera år varit föremål för debatt och kritik. Besluten har av många upplevts som orimligt hårda och svåra att förstå. I praktiken har det inneburit att det gjorts en bedömning att en person kan ta ett hypotetiskt arbete, vilket som helst,

trots att läkare och Arbetsförmedlingen säger att personen är för sjuk för att arbeta. Det har ibland också gjorts bedömningar att en person skulle kunna ta ett arbete där man kan vila mycket och som inte innebär någon stress och så vidare. På den grunden har personen sedan blivit utförsäkrad.

Herr talman! Låt mig ge några exempel.

I en dokumentär i *Uppdrag granskning* på SVT kunde vi exempelvis följa hur Marie-Louise fick bedömningen av både läkare och Arbetsförmedlingen att hon var för sjuk för att arbeta. Hon hade då allvarliga magproblem och kräcktes upp nästan allt hon åt. Hon undrade vilken typ av jobb hon skulle söka och fick rådet av Försäkringskassan att hon kunde ta ett jobb där det var nära till toaletten där hon kunde kräkas.

Herr talman! I Aftonbladet har vi kunnat läsa om Cathrin som hade allvarlig epilepsi, och där både läkare och en utredning av företagshälsovården hade bedömt att det var uteslutet för henne att arbeta heltid. Anpassningar gjordes, och det fungerade bra för henne att jobba deltid. Trots det ansåg Försäkringskassan att det borde vara möjligt för henne att arbeta heltid. Stressen med heltid gjorde dock att Cathrin blev sämre. Ett nytt försök med läkarintyg gjordes för att hon skulle få gå ned på deltid. Men hon fick avslag. Stressen ökade igen, och tre månader efter avslaget fick hon ett allvarligt anfall och avled tragiskt nog. Det är något som jag djupt beklagar.

Vi har också kunnat läsa om Charlotte Ljungmark som hänvisades till Arbetsförmedlingen för ett normalt förekommande arbete samtidigt som hon låg i respirator. Eftersom Charlotte av förklarliga skäl inte hade möjlighet att skriva in sig på Arbetsförmedlingen blev hon utförsäkrad och förlorade också sin sjukpenninggrundande inkomst.

Vi har läst om flera fall av ME-sjuka, bland andra Claudia som bara kunde vara aktiv en timme om dagen men som hänvisades till normalt förekommande arbete och utförsäkrades.

Herr talman! Detta är bara några exempel i raden av beslut som är väldigt svåra att förstå och bortom all verklighetsförankring när det gäller vad som är rimligt för en person som är svårt sjuk.

Givetvis måste målsättningen alltid vara att människor ska få hjälp och rehabilitering och att de som kan ska återgå i arbete – självklart. Vi får inte lämna människor ensamma i en lång sjukskrivning utan åtgärder. Men problemet har varit att en alltför strikt styrning från regeringen med målet att få ned antalet personer med sjukpenning, i kombination med ett otydligt regelverk och en otydlig lagstiftning, lämnat utrymme för Försäkringskassan att göra sådana tolkningar där människor har kunnat hänvisas till arbete som inte finns, trots att både läkare och Arbetsförmedlingen intygat att dessa personer är för sjuka för att kunna arbeta.

Herr talman! I rapporter från Inspektionen för socialförsäkringen och Riksrevisionen har det riktats kritik mot den bristande kvaliteten i Försäkringskassans utredningar som ligger till grund för avslagsbesluten.

Den statliga utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum har också framfört relevant kritik kring hur utredningarna har genomförts. Utredningen lyfte bland annat fram att det av 150 ärenden framgår att Försäkringskassans beslutsmotiveringar när den försäkrade nekats sjukpenning efter 180 dagar inte är transparenta och att det saknas stöd för de slutsatser som dras om den försäkrades förmåga att försörja sig på normalt förekommande arbete. Ofta anges det att den försäkrade kan klara ett

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring*

arbete som inte ställer krav på vissa förmågor. Exempelvis anges i besluten att den försäkrade ska kunna ta ett arbete som inte ställer höga krav på stresstålighet, inte är kognitivt krävande och där man kan vila mycket på arbetet. Något stöd för att det finns normalt förekommande arbeten som inte ställer dessa krav eller som ger dessa möjligheter finns dock inte i besluten.

Herr talman! Utredningen observerade också att Försäkringskassan inte i något av fallen inhämtat underlag från Arbetsförmedlingen. Endast i ett fall har aktivitetsförmågeutredning inhämtats. De granskade besluten har alltså varit väldigt bristfälligt underbyggda. Ett annat problem har också varit att Försäkringskassan tidigare inte behövt ange ett arbete eller ett yrkesområde inom vilket den försäkrade kan försörja sig.

Herr talman! Mot bakgrund av dessa stora brister i bedömningarna är det därför mycket välkommet att regeringen nu lägger fram förslag om att bedömningarna ska göras något mer verklighetsförankrade, konkreta och rättssäkra genom att hänvisa till en angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Detta är ett förslag som vi har drivit länge sedan utredningen kom, och vi står bakom propositionen och kommer att rösta ja till den i dag.

Sedan finns det såklart mycket mer som kan behöva göras för att säkra kvaliteten i de bedömningar som görs och för att människor verkligen ska få den rehabilitering som de behöver.

Vi ser också med viss oro på att inriktningen i propositionen framför allt handlar om att göra bedömningarna mer begripliga. Jag tycker inte att propositionen i tillräcklig omfattning lyfter fram problematiken med att bedömningarna i många fall i sak har varit problematiska och alltför strikta, vilket orsakat stort lidande för svårt sjuka människor. Detta behöver förändras för att sjukförsäkringen ska bli mer förutsägbar, trygg och rättssäker. Jag hoppas att denna lagändring faktiskt kommer att leda till det.

Vi ser positivt på att regeringen har uppdragit åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att ta fram ett gemensamt kunskapsunderlag för att myndigheternas bedömningar ska närma sig varandra. Här har vi nämligen haft ett väldigt stort problem med att Arbetsförmedlingen säger ”Den här personen är för sjuk för att kunna arbeta; vi har inget jobb att förmedla till den här personen” – samtidigt som Försäkringskassan säger att personen är fullt arbetsför.

Så här kan det inte fortsätta. Väldigt många människor har hamnat i kläm mellan två myndigheters bedömningar. Det är bra att det nu ska tas fram ett gemensamt kunskapsunderlag. Det är mycket viktigt för att säkerställa rättssäkerheten och förtroendet för hela socialförsäkringen.

Herr talman! På grund av den otydlighet som jag ändå tycker finns i propositionen kring om lagändringen verkligen kommer att leda till mer rättssäkra, mer verklighetsförankrade och rimligare bedömningar vill vi uppdra till regeringen att ett år efter implementeringen genomföra en uppföljning av lagändringens effekter, detta för att utvärdera om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att verkligen uppnå en mer human och trygg sjukförsäkring. Med anledning av detta yrkar jag bifall till reservation 3, som handlar om att vi vill se denna uppföljning.

Herr talman! Vi anser också, i likhet med Vänsterpartiet, att tidpunkten för implementeringen ligger för långt fram. Det är förståeligt att det kan komma att ta lite tid att få allt på plats, men jag anser att de gamla riktlinjerna och det gamla regelverket gör mer skada än att för snabbt möjliggöra hänvisning till en angiven yrkesgrupp. Det har också stått klart ganska länge att det finns en majoritet för det här förslaget, så ett visst förberedelsearbete borde ha kunnat påbörjas. Vi står därmed bakom även reservation 2, men för att inte förlänga voringstiderna yrkar jag bifall enbart till reservation 3.

Anf. 21 IDA GABRIELSSON (V):

Herr talman! Sjukförsäkringen och Försäkringskassans bedömningar fungerar inte och har inte gjort det på väldigt länge. Det vi pratar om i dag, hänvisningen till rena hittepåjobb, är ett av de tydligaste exemplen på hur dåligt dagens system fungerar – hur det förnedrar människor och berövar dem deras rätt.

Herr talman! Anna Bystedt, överläkare, arbetade på som vanligt tills hon hade så svåra smärtor i nacken och armen att hon grät mellan patientbehandlingarna. Till slut fick kollegorna säga åt henne att söka vård. Det visade sig att hon hade svårartat diskbräck och att det krävdes en operation, men trots flera intyg från en neurokirurg nekades hon gång på gång sjukpenning från Försäkringskassan. Hon hänvisades till att säga upp sig och ta ett så kallat normalt förekommande arbete.

Personer som varken kan sitta eller stå hör av sig till mig och berättar hur Försäkringskassan friskförklarar dem, som genom ett trollslag, och hänvisat dem till de mirakulösa jobb där varken kognition eller fysik krävs – alltså ett så kallat normalt förekommande arbete. Du kan jobba i din egen takt med många pauser, ingen stress och närhet till toalett, fick en multisjuk person veta. Därför var hon fullt frisk, trots både Arbetsförmedlingens och läkarens intyg om motsatsen. Det finns inte många sådana jobb på dagens arbetsmarknad, herr talman. Det finns inte ett enda sådant jobb på dagens arbetsmarknad, skulle jag säga.

Christine Udding jobbade i intensivvården med covidsjuka, smittades och blev långtidssjuk. Trots att hon klarade att arbeta 75 procent som undersköterska blev hon uppmanad att säga upp sig och söka ett annat, normalt förekommande, arbete. En undersköterska ska alltså hellre bli arbetslös än jobba deltid i dagens Sverige. Är det en sund arbetslinje?

Herr talman! Så här kan jag fortsätta i det oändliga. Människor har fått betala ett ohyggligt pris och gör det fortfarande. Folk får inte det de har rätt till. Därför är det för Vänsterpartiet fullständigt obegripligt varför regeringen vill vänta nästan ett helt år på att de nya reglerna ska börja gälla. De borde nämligen ha införts för länge sedan. LO håller med och anser att tidsplanen är fel. Hur många fler ska bli utförsäkrade medan man väntar på att byråkratin ska ha sin gång?

Arbetsförmedlingen hinner inte, säger regeringen – men går samtidigt vidare med de oseriösa kaosprivatiseringarna och neddragningarna av Arbetsförmedlingen, och detta trots att januariavtalet fallit. Det handlar om prioriteringar. Fackförbunden menar att underlagen går att ta fram snabbare, men regeringen bifaller inte Vänsterpartiets förslag i dag.

Herr talman! Snabbt och effektivt ska det däremot gå när det gäller annat. Bidragen med branschstöden till redan lönsamma restaurangkedjor är färdiga illa kvickt. Trots januariavtalets upplösning fortsätter regeringen att använda medel från våra arbetsgivaravgifter för att underlätta för hamburgerbranschen i Sverige. Runt 30 miljarder kostar kalaset – långt mycket mer än alla de satsningar på sjukförsäkringen som Vänsterpartiet tvingat in i årets budget. Det är inte rätt. Dessutom meddelar nu restaurangnäringen att de har arbetskraftsbrist, så inte ett enda nytt jobb kan skapas. Men vanliga löntagare ska vänta i ett helt år för att vi inte lyckas se till att få deras rättigheter på plats i rimlig tid. Så kan vi inte ha det.

Herr talman! En nollnivå för självmord har på olika vis uppmärksammats under hösten. Det handlar om människor som inte orkar längre och som till sist inte ser någon annan utväg än att ta sitt eget liv. I ord är vi alla överens om att det är fruktansvärt, men i handling finns det fortsatt mycket att önska från politiken om vi menar allvar med målet om noll självmord. I spåren av ett nedmonterat skyddsnät har nämligen medborgare kommit att fara väldigt illa. Sedan Alliansens omläggning av sjukförsäkringen, men även dessförinnan, har skyddsnätet brustit. Ibland skäms jag över att vara politiker. Vi borde be om ursäkt och göra om.

Herr talman! När över hundra tusen människor utförsäkrades i ett nafs med Alliansens, och senare Sverigedemokraternas, stupstock var konsekvenserna uppenbara. Man visste vad man gjorde. Det skulle löna sig att arbeta, sa man. Men uppenbarligen gällde det inte löntagarnas rätt att ta del av sina socialförsäkringar.

Utförsäkringarna rullade sedan vidare i den så kallade rehabiliteringskedjans spår. S och MP ville sänka kostnaderna och införde därför ett mål om endast nio sjukdagar per år i snitt – väl medvetna om att verkligheten var en annan. Därför har vi nu vid tidsgränserna dag 180 och dag 365 fått se tusentals som nekas sjukpenning trots att de har rätt till den. Under föregående år, med en pandemi härjande, var det rekordmånga som nekades. Rehabiliteringskedjan är inget annat än en utförsäkringskedja, och därför föreslår Vänsterpartiet i dag att den avskaffas. Tyvärr står vi ensamma i det.

Vi står också ensamma med förslaget om en mer generös försäkring om Försäkringskassan ska hänvisa till hittepåjobb. Utredningen som dagens proposition grundade sig i föreslår just det, men i regeringens lagförslag har man vänt på det. Man intygar att detta inte ska leda till en mer generös tillämpning utan endast en tydligare – som om det skulle vara en fråga om ordval och inte om människors rätt till sjukförsäkringen. Därför föreslår Vänsterpartiet att den proposition som i dag ligger på bordet ska förtydligas så att Anna och de andra i framtiden kan få den ersättning de har rätt till. Det är sorgligt att vi står så ensamma även där.

Herr talman! Det är föga förvånande att just Moderaterna som enda parti yrkar avslag på dagens förbättring. En importerad amerikansk arbetslinje är det som tagit över den svenska arbetslinjen. Tidigare har den svenska modellen med starka socialförsäkringar och full sysselsättning skapat jobb och gett löntagarna trygghet. Det är så vi har moderniserat Sverige: genom trygg omställning för dem som jobbar och för samhället.

Det har tidigare lönat sig att arbeta, såväl genom höjda löner som genom rimliga pensioner och starkare socialförsäkringar. Men nu har vi i stället en arbetslinje som håller nere lönerna och ställer folk som drabbats av sjukdom eller funktionsnedsättning på bar backe. Pensionerna är låga. Det finns inga jobb, och de som får ersättningar har väldigt låga nivåer. Det här är ingen arbetslinje, utan det är en fattigdomslinje. Den hör inte hemma i den svenska modellen.

Herr talman! Det är inte värdigt ett land som Sverige att människor stretar på, går till jobbet, bidrar till samhället och genom avstått löneutrymme betalar in till sin egen sjukförsäkring bara för att när den väl behövs – efter en olycka eller plötslig sjukdom – få veta att det som de jobbat och slitit för inte längre gäller. Med en familj att försörja, räkningar att betala och mat som behöver stå på bordet är slaget obeskrivligt hårt.

Herr talman! Vi har länge sett hur saker och ting bara försämras, men det ska vi ändra på. Vi ska ta tillbaka kontrollen och bygga Sverige starkt igen, med en fungerande sjukförsäkring. De som utförsäkrats genom åren ska ha upprättelse. Sjuka personer har själva, tillsammans med fackförbund och Vänsterpartiet, drivit regeringen framför sig.

Vi har mycket kvar, men jag vill tacka alla er för det ni gjort. Utan er hade vi inte kommit någonstans. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 2.

Anf. 22 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Vi kristdemokrater välkomnar regeringens förslag att bedömningen av arbetsförmågan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Detta är någonting som vi kristdemokrater redan tidigare ställt oss positiva till.

Jag står vidare bakom de reservationer som vi har lämnat i hanteringen av den här propositionen. Vi menar att beslutet som fattas här i dag måste följas upp, dels för att säkra att det endast är medicinska skäl som beaktas i besluten, dels så att de beslut som Försäkringskassan kommer att fatta uppfattas som mer tydliga än tidigare. Jag yrkar därför bifall till reservation 4.

Herr talman! Återkommande har vi fått rapporter om att rehabiliteringsprocessen inte kommer igång i tid och att människor helt enkelt inte får det stöd som de behöver och ska ha. När vi kristdemokrater varit med och reformerat sjukförsäkringen har målet med vårt arbete alltid varit att få till en process som bättre stöder och hjälper personer att återkomma till sin tidigare vardag och att de efter en sjukskrivning ska få möjlighet att komma tillbaka i arbete.

Det kan vara värt att notera och peka på att den rehabiliteringskedja som vi har även bygger på ett ansvarsutkrävande av arbetsgivare, myndigheter och hälso- och sjukvård. Det är alltså inte bara den enskilde som bär på ansvaret för att bli återställd psykiskt eller fysiskt.

Den proposition som debatteras i dag vilar på utredningen *En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering*. Denna utredning är, för att uttrycka det milt, en mindre smickrande beskrivning av hur saker ser ut i Sverige i dag. Vi är vana vid att regeringen gärna går i opposition med sig själv, och när vi läser utredningen är det förvisso på alla sätt högst begripligt.

Låt oss ta detta med aktiviteter som ska sättas in när en person har rätt till sjukpenning. Att utreda behovet av rehabilitering har kommit att bli en teori snarare än en praktik under den här regeringen. År 2013 fick hälften av alla ta del av avstämningsmöten, rehabiliteringsplanering eller det som kallas Sassam, vilket står för strukturerad arbetsmetodik för sjukfallsutredning och samordnad rehabilitering. Det här ska ske när sjukfallet har varit längre än 60 dagar. År 2013 fick hälften tillgång till detta; år 2018 var det endast en av tio som fick det.

När det gäller siffrorna för avstämningsmöten, som också är en aktivitet som ska sättas in, var det 80 procent som år 2013 fått dessa insatser gjorda inom ett år. Jämför det med siffran för 2018 – då var den nere i 17 procent. Det är dramatiska försämringar som har skett.

Utredningen frågade Försäkringskassan vad denna utveckling beror på, och Försäkringskassan svarade att det handlar om tillgängliga resurser.

Att vi i dag fattar beslut om en ändring i socialförsäkringsbalken som innebär att prövningen vid dag 180 i rehabiliteringskedjan görs mot en angiven yrkesgrupp kan inte och får inte dölja de problem som fortfarande finns för oss att ta tag i. Claes Janssons utredning pekar exempelvis på behovet av ökad flexibilitet. Detta är någonting som vi kristdemokrater lyft upp varje år i denna kammare, inte minst när det gäller att slopa de fasta steg om 25, 50, 75 eller 100 procent som finns i sjukpenningen. De bör slopas helt.

Utredaren pekar också på brister i samordningen, vilket är något som vi kristdemokrater har uppmärksammat, och på att arbetsträning med bibehållen sjukpenning bör återinföras.

I den utredning som Claes Jansson lett görs dock en bedömning som är anledningen till att vi har anslutit oss till detta. Vi tror nämligen att det ligger en poäng i det här förslaget. Med den förändring som vi kommer att fatta beslut om här i dag kommer fler personer att ansöka om rehabiliteringsersättning, och fler kommer därför att få stöd i sin rehabilitering tidigare. Det blir en arbetslivsinriktad rehabilitering som kan pågå över tidsgränsen vid dag 180.

Detta är – om det nu verkligen blir fallet, vilket vi hoppas och tror – en mycket välkommen förbättring. Att beröva människor chansen att bli färdigrehabiliterade måste beskrivas som ett gigantiskt slöseri både för den enskilde och för samhället.

Herr talman! En angiven yrkesgrupp är ju en teknisk konstruktion; den finns ju inte. Detta är ett samlingsbegrepp för yrken med likartade arbetsuppgifter och med moment som är likartade i medicinskt hänseende. Det är ur detta medicinska perspektiv som Försäkringskassan nu ska göra en bedömning av den försäkrade.

Syftet med vårt beslut här i dag är bland annat att skapa en mer begrip-
lig försäkring, inte minst för den försäkrade. Det är dock inte säkert att den försäkrade kommer att förstå skillnaden mellan det yrke som den försäkrade hade före sjukdomen och det arbete som Försäkringskassan bedömer att den försäkrade kan utföra efter sjukskrivningen.

Det ska samtidigt tilläggas att detta är en mycket klar förbättring jämfört med hur det är i dag. Kritik har ju funnits om rena hittepåjobb och orealistiska jobb som försäkrade hänvisas till. Detta är näppeligen något som ska existera om vi vill få fram en fungerande process.

Det vi kristdemokrater har en reservation om är att dagens beslut följs upp och att det faktiskt undersöks om de försäkrade har uppfattat att de beslut som Försäkringskassan fattat har blivit mer tydliga. Här vill dock regeringspartierna tyvärr inte gå oss till mötes.

Anf. 23 BJÖRN PETERSSON (S):

Herr talman! I dag debatterar vi SfU5 *Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring*. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Det är med stor glädje jag konstaterar att så många av oss i dag kunnat enas om denna förändring av sjukförsäkringen. Det är förvisso ingen enorm reform, men det är ett ack så viktigt steg i att reparera sjukförsäkringen.

Nu låter det på vissa här som att de alltid skulle ha velat göra denna förändring. I själva verket är det dock en lång väg vi gått sedan förra mandatperioden, när dåvarande socialförsäkringsminister Annika Strandhäll tillsatte utredningen som legat till grund för det förslag vi kommer att besluta om här i dag.

Detta är ett av många förslag till förändring av sjukförsäkringen som kommit från utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum. Vi har tagit oss an dem steg för steg och till exempel genomfört en första förändring av rehabiliteringskedjans 180-dagarsprövning. Det ges nu större möjlighet att göra färdigt sin rehabilitering i och med den ökade möjligheten till undantag. Det är en förändring av bedömningen i sak.

Steg för steg, vartefter vi får stöd i kammaren för att genomföra dessa förbättringar, filar vi ned de vassaste kanterna i systemet.

Jag gläds åt att det i regeringens budgetproposition tas större kliv med utredningens övriga förslag och mycket mer som kommer att göra sjukförsäkringen tryggare för dem av oss som har oturen att drabbas av sjukdom eller olycka. Jag ser fram emot att debattera alla dessa förslag lite senare i höst, liksom jag och övriga arbetarrörelsen också sett fram emot dagens förslag.

Herr talman! En grundläggande princip i vår sjukförsäkring är att arbetsförmågan efter en tids sjukskrivning bedöms utifrån någon form av vidare begrepp än det egna arbetet, att bedömningen successivt vidgas.

År 2008 ersattes den så kallade steg-för-sten-modellen med den nuvarande rehabiliteringskedjan. Rehabiliteringskedjan skiljer sig bland annat genom att den har fasta tidsgränser. Den aktuella tidsgränsen i dagens förslag är en fast tidsgräns vid dag 180. Vid dag 180 görs bedömningen av arbetsförmåga i vad som kallas normalt förekommande arbete, alltså inte längre enbart i det egna arbetet eller hos den egna arbetsgivaren. Det är just begreppet normalt förekommande arbete och hur det har kommit att användas som detta förslag siktar in sig på.

Regeringsrätten har preciserat begreppet normalt förekommande arbete som vanliga arbeten på arbetsmarknaden där den försäkrades arbetsförmåga kan tas till vara i full eller närmast full omfattning. Det är ett arbete med krav på normal prestation och där ringa eller ingen anpassning kan förväntas förekomma med hänsyn till funktionshinder eller medicinska besvär hos arbetstagaren.

Prot. 2021/22:22

27 oktober

*Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring*

En allt striktare tillämpning av regelverket har gett upphov till en stor mängd avslag vid dag 180. Det har för många varit svårt att förstå Försäkringskassans beslut, hur de kan tro att man ska kunna arbeta fast man själv anser sig sjuk. Med dagens regler behöver Försäkringskassan inte förtydliga vilket arbete bedömningen gäller.

Utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum har visat på att Försäkringskassan i beslutsmotiveringarna ofta anger att den försäkrade kan klara ett arbete som inte ställer krav på sådana medicinska förmågor som den försäkrade saknar, till exempel ett arbete som inte ställer höga krav på stresstålighet eller inte är kognitivt krävande. I beslutsmotiveringarna ges sedan inget vidare stöd för att sådana normalt förekommande arbeten alls finns. För mig är det orimligt med sådana schablonartade avslag. Det gör det oerhört svårt för den enskilde att förstå Försäkringskassans beslut. Även om handläggaren föreställt sig ett arbete förblir det höljt i dunkel och hopplöst svårt att bemöta. Inte sällan ger det upphov till frustration från behandlande läkare när denne gjort bedömningen att patienten inte kan utföra något arbete och inte får någon förklaring vad gäller det arbete som handläggaren bedömt att patienten skulle kunna utföra. Det upplevs som att Försäkringskassan sätter sig över läkarintygen.

Herr talman! Det här förslaget går ut på att bedömningen av arbetsförmåga ska göras mot en angiven yrkesgrupp. Det kommer att göra att beslutsmotiveringarna blir mer transparenta och möjliga att bemöta. Förslaget förändrar inga bedömningsgrunder i sig. Det blir alltså inte med detta några förändringar i reglerna kring vem som har rätt till sjukpenning. Det syftar helt och hållet till att göra nuvarande regler och beslut mer begrip-
liga.

Yrkesgrupp är ett begrepp från SCB:s yrkesgrupper i standard för svensk yrkesklassificering, SSSYK, vilket utredningen pekar på skulle kunna användas som grund. I propositionen föreslås däremot att ett kunskapsmaterial ska utvecklas utifrån vad Inspektionen för socialförsäkringarna, ISF, anfört i sitt remissvar. ISF framhåller vikten av att konstruktionen utgår från de medicinska kraven i arbetet och pekar på det referensmaterial som finns hos Försäkringskassan och som i dag används internt för att tolka resultaten av aktivitetsförmågeutredningarna. Referensmaterialet baseras på ett flertal olika källor, bland annat SSSYK, och beskriver olika yrkesgruppers krav på medicinska förmågor.

Ett kunskapsmaterial behöver utvecklas. Omgående efter att regeringen i april överlämnade propositionen till oss här i riksdagen uppdrogs åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att utveckla ett kunskapsmaterial. Förutom att kunskapsmaterialet ska kunna användas som stöd för handläggarna på Försäkringskassan när de bedömer arbetsförmåga ska det även underlätta dialogen mellan Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens handläggare. På så sätt minskar risken för att människor faller mellan stolarna.

För att uppnå en bred samsyn är arbetsmarknadens parter involverade i arbetet med utvecklingsarbetet. Kunskapsmaterialet ska vara klart den 31 maj nästa år. Att det måste hinna bli klart är anledningen till att denna förändring föreslås träda i kraft först om ett år.

Med det här förslaget tar vi ytterligare ett viktigt steg i repareringen av sjukförsäkringen. Det gläder mig oerhört, samtidigt som jag är väl medveten om att vi har en lång väg kvar att gå.

(Applåder)

Anf. 24 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Sjukförsäkringen är en omställningsförsäkring som visar på att alla människor behövs på arbetsmarknaden. Sjukförsäkringen är också till för att skydda den som behöver stöd på kort eller lång sikt under en sjukskrivning. Den syftar till att du ska kunna få en tidig rehabilitering och en tidig avstämning, och det ska vara tydligt vem som är ansvarig för att hjälpa dig tillbaka till arbete. Det är det som är tanken. Här tycker jag att det finns vissa brister. Av det skälet har vi i vår budget avsatt pengar för att tydliggöra de bitar som gäller tidig rehabilitering och tidig avstämning.

Jag tycker att rehabiliteringskedjan är bra. Den är bra därför att det finns tydliga avstämningpunkter där man ser över vem som gör vad för att hjälpa en person att komma tillbaka till arbetet, vad som förväntas hända och om rehabiliteringen ska fortsätta, om den ska ta en ny väg eller om det börjar bli dags att fundera över om personen behöver omskola sig för ett annat arbete. Då krävs självklart att det finns en bra samverkan med Arbetsförmedlingen för att det ska fungera på ett bra sätt. Det är bra att det också finns ett uppdrag att jobba med de här delarna nu.

Försäkringskassan har ju fått mycket kritik för att vara otydlig i bedömningar. Då är angivet arbete ett förslag för att råda bot på en otydlighet. Vi tycker att det är bra, och min företrädare drev också detta redan för ett år sedan.

Det gäller som sagt att det funkar bra mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, att de hittar gemensamma koder och gör samma bedömning av vilket stöd en person behöver för att faktiskt kunna återgå till arbete.

Herr talman! Jag vill återgå till hur viktigt det är med rehabilitering tillbaka till arbete. Men det är också viktigt att sjukförsäkringen skyddar den person som behöver skydd på kort eller lång sikt och att man får hjälp till en omställning om det behövs.

Det som jag vill rikta fokus på framöver är att det måste vara tidiga avstämningar och tidiga rehabiliteringar, för om det inte är där arbetet börjar kommer det att vara alldeles för många människor som är sjukskrivna alldeles för länge, oavsett vilka tidsgränser vi sätter i olika regelsystem.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i dagens betänkande.

Anf. 25 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Först vill jag slå fast att Liberalerna står bakom förslaget i dagens betänkande. Det är ett bra, nyttigt och tydligt beslut som vi kommer att fatta i dag för att leda den här saken framåt.

Herr talman! Det krävs ett löpande reformarbete för att socialförsäkringssystemet vid varje tid ska kunna leverera trygghet och lyhördhet till den enskilde, samtidigt som skattebetalarnas pengar används rättssäkert, begripligt och effektivt i linje med den arbetslinje som har tjänat vårt land väl under rätt många år nu.

Prot. 2021/22:22

27 oktober

Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring

Sjukskrivningen måste ses som en del av den sjukvårdande behandlingen och rehabiliteringen för den enskilde. Det är inte ett system vid sidan av som är frikopplat från den process som den enskilde är i.

När de statliga myndigheterna i vårt land gör egna rättsuttolkningar utifrån praxissättande domar och andra myndigheters dagliga agerande eller regeringssignaler som uppfattas på det ena eller andra sättet kan man fundera över om rättssäkerheten, begripligheten och tydligheten i vissa fall kan ifrågasättas. När lagstiftaren, rättighetsbäraren eller allmänheten inte känner igen sig och sviktar i förtroendet befinner sig hela välfärdssamhället och välfärdssystemet på ett sluttande plan och i risk.

Myndigheter som i ett och samma står för förslag till regeringen, utformande av praxis utifrån lagstiftning och domar, beslutsfattande, uppföljning, granskning av sitt eget och andras förfarande, återkrav av felaktiga stöd och beivrande av antagen brottslighet och straffande i dessa ärenden ger ett uppenbart legitimitetsproblem.

Delning av befogenheter, makt och utförande är viktigt i en rättsstat. Det ska också vara tre helt av varandra oberoende instanser. Beslut som fattas och som rör enskilda måste alltid vara transparenta, begripliga, rättssäkra och långsiktiga, inte minst när det gäller sjukförsäkringen. Det måste också vara olika instanser som fattar gynnande respektive missgynnande beslut inom välfärdsområdet, just för legitimitetens skull.

Det är centralt att sjukförsäkringen ger de försäkrade ekonomisk trygghet om man blir sjuk. Samtidigt måste försäkringen ställa krav på omställning. Krav måste hela tiden ställas på att rehabiliteringen ska leda till ett tillfrisknande och en återgång. Krav på omställning behöver hela tiden bäras upp av sakliga skäl och individuellt skraddarsydd stödinsatser. Här har det brustit, för så sker inte i dag.

När Försäkringskassan 2013 tog fram ett kunskapsunderlag för att göra arbetsförmågeprövningen mer legitim och rättssäker konstaterades att handläggarna enligt rådande regelverk i princip är ”hänvisade till sin egen privata bild av vilka yrkesgrupper arbetsmarknaden omfattar och vilka krav på medicinskt relaterade förmågor dessa yrkesgrupper ställer”. Detta är graverande och ställer givetvis ohyggliga krav på en handläggare.

Så är det än i dag. Ens arbetsförmåga är kraftigt begränsad av sjukdom, men man är ändå regelmässigt hänvisad till fantasiarbeten eller fiktiva arbeten, vilket en del talare redan nämnt. Det är något som kanske finns i handläggarens huvud men som denne inte ens är skyldig att redovisa. Jag skyller förstås inte på enskilda handläggare, utan det är ett systemfel. Låt mig därför upprepa att sjukskrivningsprocessen är en del av den sjukvårdande behandlingen och rehabiliteringsprocessen. Den är en del av att man ska bli frisk och komma tillbaka dit där man var eller till det nya önskvärda läget utifrån ens sjukdomsbild.

Herr ålderspresident! Detta borde vara en självklarhet. I stället för att neka sjuka människor sjukpenning med hänvisning till fiktiva arbeten ska alla inblandade aktörer arbeta för att sjuka människor ges stöd och vägledning genom processen och bästa möjliga rehabilitering vid varje givet tillfälle. Allt annat är ett samhällsekonomiskt slöseri och innebär onödigt lidande och stor ekonomisk skada för den enskilde.

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 26 MATS BERGLUND (MP):

Herr ålderspresident! Den som är för sjuk för att arbeta ska ha rätt till ersättning, rätt till sjukpenning och rätt till rehabilitering och stöd för att så snabbt som möjligt komma tillbaka till friskhet, till god hälsa, till livskvalitet och till jobb, studier eller annan sysselsättning.

Den som är sjuk länge, har en nedsatt arbetsförmåga och bedöms inte kunna komma in i eller tillbaka till arbetsmarknaden och där alla rehabiliteringsinsatser är uttömda ska ha rätt till sjukersättning.

Den som behöver ha hjälp att hitta ett arbete ska få det från Arbetsförmedlingen.

Det är så socialförsäkringssystemen ska fungera. Det ska inte finnas luckor, fallgropar eller stolar att falla emellan. Det ska inte heller finnas ett slut eller en borte tidsgräns när systemen upphör och man får klara sig själv. Den som är sjuk, den som lever med funktionshinder eller den som vill men inte kan arbeta ska inte dömas till livslång fattigdom.

I dag kommer riksdagen att ta ett beslut som innebär ytterligare ett kliv mot målet om en fungerande och frisk sjukförsäkring. Beslutet kommer att innebära att den som är sjuk inte längre ska kunna hänvisas till arbeten som inte finns, fiktiva arbeten och hittepåjobb.

Försäkringskassans kommunikation med den sjuke, den försäkrade, måste bli begriplig. Man måste förstå vad Försäkringskassan säger, och det är det detta ärende handlar om.

Förslaget som vi nu debatterar och tar beslut om senare i eftermiddag innebär att Försäkringskassan när det har gått minst 180 dagar in i sjukdomen ska pröva den försäkrades arbetsförmåga mot ett förvärsarbete i sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Detta är lagtext, och de nya orden är ”angiven yrkesgrupp”.

Det här är en undantagsregel i grunden. Finns det jobb som man kan klara av inom den angivna yrkesgruppen ska man söka de jobben för att komma in i arbete igen och komma bort från sjukpenningen. Men finns det inga sådana arbeten träder undantaget in och man får behålla sin sjukpenning.

Kommer det här att fungera då? Kommer vi bort från de fiktiva jobben? Kommer fler att kunna behålla sin sjukpenning efter dag 180? Det vet vi inte i dag, men mycket talar för det. Vi behöver givetvis följa upp beslutet och se till att myndigheten har de verktyg som behövs för att handläggarna ska kunna göra riktiga bedömningar.

Det är några få nya ord i lagtexten, men de innebär en stor förändring i försäkringssystemet. För att det inte ska bli schablonartat eller riskera att de angivna yrkesgrupperna blir för diffusa, stora och öppna och innehålla alla möjliga arbeten och hittepåjobb kommer Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att få i uppdrag att tillsammans med arbetsmarknadens parter utarbeta ett kunskapsmaterial som ska fungera som stöd för handläggarna.

Detta arbete kommer tyvärr att ta lite tid, men det är givetvis viktigt att det blir bra. Vi har tidigare sett vad som kan hända med ett väldigt stort sjukförsäkringssystem när det blir fel. Två partier, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, vill stressa på, men jag tror att det vore riskabelt. Vi behöver detta kunskapsmaterial, och det behöver fungera.

Prot. 2021/22:22

27 oktober

Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring

Lagen ska träda i kraft den 1 september 2022, och därefter kommer regeringen givetvis att följa utvecklingen noga.

Herr ålderspresident! Jag inledde med att säga att vi nu tar ett kliv för att nå målet om en fungerande och frisk sjukförsäkring. Vi har en väg att gå för att nå detta mål.

När de borgerliga partierna 2008 införde den sjukförsäkring vi har i dag kom vi från en tidigare modell, och den vill vi inte tillbaka till. Alltför många förtidspensionerades, och det var för lite fokus på rehabilitering.

Det borgerliga systemet, den modell som kallades för rehabiliteringskedjan, innebar successivt hårdare krav och sjunkande ersättningsnivåer. Det innebar tumskruvar som skulle tvinga den sjuke in i arbete, och om det inte fungerade fanns ett slut, en bortre tidsgräns, där sjukförsäkringen upphörde – en stupstock.

Detta förslag var inte bra. Miljöpartiet röstade nej till det och nej till den borgerliga, destruktiva, definitionen av arbetslinjen. Vi lanserade i stället ett helt annat system som vi fortfarande, många år senare, tror på. Det bygger på tillit, individuella bedömningar och flexibilitet.

Vi vill bygga ihop sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna och även ta med försörjningsstödet in i modellen i ett helhetstänk där det inte finns några stolar att falla emellan. Rehabilitering ska ske på riktigt och behöver inte primärt syfta till direkt återgång i lönearbete. Det centrala här är hälsa och livskvalitet och i förlängningen ett hållbart och fungerande arbetsliv.

Vi vill genomföra det här och söker hela tiden stöd för det. Vi är naturligtvis beredda att skruva på detaljerna om det är fler som vill hänga på systemet. Men de centrala principerna om hållbara liv, hållbara arbetsliv, trygghet, individuella bedömningar och tillit snarare än misstro tänker vi inte tumma på.

Vi har än så länge tyvärr inte fått det stöd som behövs, och därför är Miljöpartiet konstruktiva i att reparera den sjukförsäkring vi har. En av de tidiga åtgärderna när Miljöpartiet och Socialdemokraterna vann valet 2014 var att släpa ned de allra mest drakoniska delarna av den borgerliga sjukförsäkringen. Den bortre tidsgränsen togs bort. Åtgärder för att minska sjuktalet vidtogs. Men det skedde också misstag, kanske just för att det gick lite för fort. Man ville skynda på. Misstaget var att införa 9,0-dagarsmålet. Det var inte bra. Trots att vi gjorde stora förbättringar blev ett dåligt system delvis värre, men det är det som vi är på god väg att reparera nu.

Vi hör ofta i debatten – vi har hört det tidigare också här i dag – att andra partier drar i frågan och driver regeringen framför sig. Men kom ihåg: Det var den miljöpartistiska och socialdemokratiska regeringen som upptäckte att utförsäkringarna skenade! Det var MP-S-regeringen som vidtog åtgärder och tillsatte utredningar förra mandatperioden. Det är Miljöpartiet och Socialdemokraterna i regering den här mandatperioden som har tagit emot utredningarna. Det är vi som har läst, begrundat och remitterat dem. Det är vi som har skrivit fram förslag och propositioner.

Visst har vi stött på en del motstånd i riksdagen. Men det är MP-S-regeringen som har drivit igenom förbättringarna. Det gäller till exempel dag 180 men också det uppdrag till myndigheten som vi genomförde i våras. Vi ser nu att de åtgärder vi vidtog i våras har fått effekt: Fler behåller sin sjukpenning, och färre utförsäkras. Vi är på rätt väg.

Det är den miljöpartistiska och socialdemokratiska regeringen som lägger fram förslaget också till dagens beslut. Och vi har presenterat ytterligare förslag, framför allt i samband med budgetpropositionen. Vi vill genomföra Claes Janssons förslag i utredningen. När vi har gjort det kommer vi också att reparera sjukersättningen utifrån de förslag som har utretts.

Det finns ingen som driver regeringen framför sig. Regeringen går beslutsamt och målmedvetet före. Vi marscherar bort från den borgerliga destruktiva arbetslinjen, där samhället sviker och de sjuka straffas ut.

Nu ser vi fram emot eftermiddagens beslut i kammaren. Och på det här sättet fortsätter vi att reparera sjukförsäkringen steg för steg. Det är så vi gör när vi reparerar sjukförsäkringen, och det är det som är värdigt ett välfärdssamhälle.

Herr ålderspresident! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 27 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr ålderspresident! Det verkar som att Mats Berglund och Miljöpartiet har ett annat förhållningssätt till att stressa på än många i den övriga befolkningen. Den utredning som är grunden till förslaget har funnits väldigt länge. Inte skulle man ju i något annat avseende säga att det är att stressa på när man flera år senare, efter en utredning, lägger fram ett lagförslag!

Fackförbunden och därmed stora delar av parterna menar att man kan göra det här snabbare och att det är ett levande material som man kommer att få uppdatera konstant.

Min fråga till Mats Berglund är därför: Är det att stressa på när vi samtidigt ser hur många som utförsäkras just genom att man hänvisar till hittepåjobb? Kan man inte göra som fackförbunden menar och uppdatera detta kontinuerligt och ge de resurser som krävs till Arbetsförmedlingen? Eller är det detta med neddragningar och kaosprivatiseringar som har satt käppar i hjulet?

Mats Berglund säger att det inte är någon som har drivit regeringen framför sig. Det är ett märkligt uttalande från Miljöpartiet. Förslaget om dag 180 i sjukförsäkringen lade inte regeringen fram i sin egen budget. Det var Vänsterpartiet som lade fram förslag om ett utskottsinitiativ, och regeringen fick komma med en extra ändringsbudget. Om regeringen hade haft för avsikt att göra detta hade Mats Berglund lagt fram det i sin egen budgetproposition.

Men jag ska vara storsint, och nu ser vi att ni har tagit in ännu fler av de krav som Vänsterpartiet har haft i samtalen med regeringen. Nu hoppas jag att det blir ännu fler framöver och att vi aldrig mer får se något sådant här niodagarsmål.

Frågan till Mats Berglund är alltså: Hur ser du på stress i förhållande till att människor utförsäkras i regelverkets spår?

Anf. 28 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Ida Gabrielsson, för frågan och för att du begär replik! Jag tycker att det här är värt att debattera och att vi ska vrida och vända på frågorna.

Prot. 2021/22:22
27 oktober

Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring

Jag måste säga att Vänsterpartiet har varit behjälpligt i att lyfta frågan. Det tackar vi för. Vi behöver en debatt om sjukförsäkringen där flera partier ställer upp. Jag tycker att det är jättebra att också Vänsterpartiet ställer upp på det, och jag hoppas nu att Vänsterpartiet röstar ja till den budget vi har lagt fram så att vi kan reparera sjukförsäkringen. När jag hör Vänsterpartiet tycker jag att ni än så länge svävar lite på målet. Kan Ida Gabrielson här och nu bekräfta att Vänsterpartiet röstar ja till budgeten och därmed också genomför de resterande förslagen i sjukförsäkringen? Det undrar jag.

Självklart är det som Ida Gabrielson säger: Det hade varit väldigt bra om regeringen hade kommit tidigare med de här förslagen. Vi har försökt. Vi har utrett. Men man ska inte stressa på, för då kan det bli fel. Det tar tid att göra utredningar, och det här har varit en ganska långdragen utredning. Förslagen har remitterats. Vi skulle nog ha velat lägga fram dem tidigare, men vi har en parlamentarisk situation som har försvårat det.

När Ida Gabrielson säger att det var ett utskottsinitiativ som gjorde att vi genomförde förändringarna vid dag 180 är det kanske rätt i sak. Men det är också en annan historieuppfattning än vad jag har. Om vi tittar på vad som hände ser vi att regeringen hade aviserat att det här skulle komma. Det är en del av den utredning som regeringen tillsatte redan under den förra mandatperioden. Man kallade in ansvarigt statsråd till utskottet, som berättade att det här är på väg. Då passade Vänsterpartiet på att lägga fram ett förslag och säga att det är Vänsterpartiet som driver regeringen framför sig – trots att förslaget ändå hade kommit.

Vi har dock ett gemensamt mål: att reparera sjukförsäkringen.

Anf. 29 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr ålderspresident och Mats Berglund! Förslaget lade vi fram efter att budgetpropositionen hade lagts fram, och därför fanns inte förslaget om dag 180 med.

Hur som helst – jag har en fundering. En regering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet införde niodagars sjukmål, väl medvetna om att det var lite över elva dagar i snitt som det handlade om. Då började utförsäkringarna mångdubblas vid dag 180 och dag 365. Därför tycker Vänsterpartiet att det är fel att stå här och slå sig själv för bröstet. Vi i Vänsterpartiet är tacksamma för att regeringen är bättre i de här frågorna än Moderaterna, som är absolut sämst. Men det är ingen tävling.

Mycket tack vare att Vänsterpartiet har drivit de här frågorna i samtal med regeringen – samtal som jag själv har deltagit i – finns de med i er budget. Ett tips från mig och Vänsterpartiet är annars att rösta på Vänsterpartiets budget, för i den finns det jättemycket mer till sjukförsäkringen. Det är höjda ersättningsnivåer och utredning för utförsäkrade. Sjukersättningen är med och dras inte i långbänk.

Min uppmaning till alla socialdemokrater och miljöpartister är: Rösta på Vänsterpartiets budget, så kommer det att bli alldeles förträffligt i höst!

Anf. 30 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag hör tyvärr inte att Ida Gabrielson lovar att stödja regeringens budget så att vi verkligen får igenom den. Vi måste ju också ha en parlamentarisk majoritet för att driva igenom sjukförsäkring-

en. Jag hoppas på Vänsterpartiets stöd där. Jag har fortfarande inte fått det stödet, men jag hoppas på det.

Nu kan Ida Gabrielsson kanske inte svara, men jag hörde i Ida Gabrielssons anförande att Vänsterpartiet är det enda parti som vill avskaffa rehabiliteringskedjan. Det är ju inte riktigt sant. Jag uppfattar det som att Ida Gabrielsson har missat alla motioner som Miljöpartiet har väckt de senaste tio tolv åren där vi har presenterat vårt förslag. Jag har skrivit en sådan motion. Jag sa också i talarstolen alldeles nyss, och har sagt det under hela mandatperioden, att vi vill ha ett annat system där vi syr ihop de olika socialförsäkringssystemen så att man inte kan falla mellan stolarna. Det är ett system.

Vänsterpartiet vill tillbaka till det gamla systemet där väldigt många blev förtidspensionärer, som det hette på den tiden. Jag tror inte att det är bra. De som vill och kan arbeta ska göra det; de som inte kan det ska självklart få ersättning. Vi har lite olika syn på vad vi vill, men om vi pratar ihop oss tror jag säkert att vi kan hitta någon form av gemensam lösning också på detta.

Anf. 31 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag hade inte tänkt begära replik förrän alldeles mot slutet av ledamoten Berglunds anförande. Då säger ledamoten så här: Vi går bort från den destruktiva arbetslinjen.

Vad är det för destruktiv arbetslinje som ledamoten syftar på? Vi vet exempelvis att 675 000 personer i dag inte är självförsörjande, enligt riksdagens utredningstjänst. Alldeles nyligen, för bara ett par veckor sedan, kom en ny undersökning som visar att 1,3 miljoner svenskar i arbetsför ålder inte är självförsörjande, inte kan försörja sig själva. Det är alltså var fjärde person i arbetsför ålder i Sverige som inte kan försörja sig. Och så säger ledamoten att vi ska gå bort från den destruktiva arbetslinjen!

Jag reagerar också över ledamotens försök att få Socialdemokraterna och Miljöpartiet att framstå som två partier som minsann ser till att det blir bra i Sverige. Jag gav precis i mitt anförande en redogörelse för hur det såg ut 2013 visavi 2018. Då hade de två nämnda partierna redan suttit i regeringsställning i fyra år. År 2013 hade vi en situation där avstämningsmöten – att dessa är viktiga tror jag att ledamoten och jag är överens om – skedde med 80 procent av de här personerna. År 2018 var det 17 procent. Det är en dramatisk försämring. Ändå låter ledamoten göra gällande att här är två partier som ser till att det är bra i Sverige. Efter fyra år hade detta sjunkit kraftigt från när man fick makten.

Jag reagerar alltså mot skönsmålningen. Men framför allt vill jag gärna veta: Bort från den destruktiva arbetslinjen – är det regeringens nya devis?

Anf. 32 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar Hans Eklind för frågan.

Citatet var inte helt korrekt. Det var den destruktiva *borgerliga* arbetslinjen. En arbetslinje kan ju definieras på många olika sätt – att skapa arbete, att skapa möjligheter för människor att ställa om. Vi hade ett sådant förslag som vi kallade utvecklingstid. Det röstade Kristdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och Moderaterna tyvärr ned. Nu har vi ett nytt system på gång med exempelvis omställningsstudiestöd.

Prot. 2021/22:22

27 oktober

Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring

Det destruktiva handlar just om att det finns en misstro. Lönearbete är allt, och den som inte lönearbetar är på något sätt i utanförskap och blir marginaliserad. Detta går också igen i exempelvis sjukförsäkringen, där man successivt – genom tumskruvar och genom fasta tidpunkter där man ska bedömas allt hårdare och få sänkt ersättning – tvingas ut i arbete i stället för att rehabiliteras.

Jag håller med Hans Eklind om att rehabiliteringskedjan behöver bli en rehabiliteringskedja och inte en utförsäkringskedja eller en utslagningsskedja, som den faktiskt har varit under lång tid – också under de borgerliga regeringarna. Det är ju det vi vill göra. Vi vill skapa möjligheter för människor. Det behöver inte alltid vara just lönearbete; det kan vara meningsfull sysselsättning. Det är livskvalitet, friskhet och hälsa som är det viktiga.

Det destruktiva handlar om att man skickar ut sjuka människor i arbete därför att de inte har något annat val. Det är det, den arbetslinjen, som vi vill komma bort från. Det är en stor skillnad mellan två olika synsätt på vad som är arbete och arbetslinjen.

Anf. 33 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Ledamoten säger att vi ska bort från det synsättet. Samma ledamot tillhör alltså ett av de två partier som har haft makten i Sverige sedan 2014 och som sitter i regeringsställning, där man för övrigt tillsätter utredningar och så vidare – något som ledamoten klappade sig själv på axeln för. Det är lite svårt att tillsätta utredningar som oppositionsparti, för övrigt.

År 2013 fick hälften, fem av tio, ta del av någon av de aktiviteter som ledamoten och jag är överens om måste till för att få en fungerande rehabilitering så att människor inte ska fastna i sjukpenning eller bli långtids-sjukskrivna. År 2018 var samma siffra en av tio. Jag tog också upp avstämningsmötena: samma dramatiska försämring. Och så står ledamoten och försöker göra gällande att det är den borgerliga arbetslinjen som det är fel på!

Jag undrar hur det är möjligt att med detta material framför sig kritisera den borgerliga arbetslinjen så som ledamoten gör. Det borde ju vara den egna politiken som ledamoten går till storms mot. Ni har haft makten i drygt sju år. Att arbetslinjen inte fungerar har jag ju räknat upp siffror på här.

Jag får ändå återkomma till detta: Jag tycker att det är rimligt att värna arbetslinjen med tanke på den situation som har brett ut sig i Sverige, där så många människor inte får uppleva den förmån som jag och ledamoten har, nämligen att få gå till ett jobb och kunna försörja oss själva. Detta är också ett sluttande plan i Sverige: att allt fler människor inte har förmånen att få försörja sig själva. Vi borde därför värna arbetslinjen i Sveriges riksdag, tänker jag – inte stå och orera om att vi ska bort från en destruktiv arbetslinje.

Anf. 34 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag får väl upprepa det jag sa, nämligen att det är den borgerliga arbetslinjen som jag ser som destruktiv eftersom den handlar om att tvinga folk som inte kan arbeta ut i arbete. När man är sjuk ska man i första hand ha möjlighet att bli frisk och komma tillbaka till livs-

kvalitet och god hälsa. Därmed får vi också en hållbar arbetsmarknad. Det är ju den hållbara arbetsmarknaden som är det viktiga.

Där handlar det också om omskolning, det livslånga lärandet, men också om att kanske tillåta pauser i arbetslivet, så som vi har föreslagit, om man behöver det så att man håller ut ett helt arbetsliv. Det är ju det som är det viktiga. Det blir ett ohållbart arbetsliv om man tvingas till lönearbete och blir satt i utanförskap om man inte lönearbetar.

Det handlar också om skam. När man pratar med människor som är sjuka och långtidssjukskrivna säger de att de inte vill något annat än att komma tillbaka i arbete. Där är vi överens. Men det blir också ett skambeläggande, och det har varit väldigt destruktivt. Jag tycker att det återkommer varenda gång man pratar med någon som är långtidssjukskriven och får sjukersättning eller sjukpenning – eller kanske tyvärr inte får det och inte får något annat stöd heller. Det är det vi vill komma bort från.

Nu har vi också kommit bort från ganska mycket av den borgerliga arbetslinjen under de här två mandatperioderna. Till exempel tog vi bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Det ska inte finnas en bortre tidsgräns för när försäkringssystemen upphör att gälla och man ska klara sig själv och den som inte gör det blir dömd till något slags livslång fattigdom.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 10 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU6
Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet (prop.
2020/21:203)
föredrogs.

Anf. 35 JENNIE ÅFELDT (SD):

Herr ålderspresident! Vi debatterar i dag indragningsbestämmelse inom underhållsstödet. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 1.

Vi sverigedemokrater är ett familjevänligt parti. Men när det ej funkar att hålla ihop familjen av olika skäl ska ingen av föräldrarna lida ekonomiskt på grund av detta och absolut inte barnen. Vi anser att utgångspunkten alltid bör vara att föräldrar som har ekonomisk möjlighet ska bidra till barnens försörjning på egen hand.

Det nuvarande systemet behöver såväl moderniseras som reformeras. Därav vill vi tillsätta en utredning som ska ta fram förslag på en ny modern modell som helt enkelt innebär att fler föräldrar betalar underhåll motsvarande den egna levnadsstandarden, som beräknas utifrån årsinkomst och tar hänsyn till faktisk betalningsförmåga.

Föräldrar med låg inkomst krävs på fullt underhållsstöd upp till lägstanivån för flera barn till välbärgade boföräldrar som jämförelsevis saknar behov av ekonomiskt stöd, exempelvis till en förälder som bildat en ny familj vilken har två stadiga inkomster. Det kan innebära en ekonomisk krasch för umgängesföräldern, som skuldsätts och som heller aldrig har

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Angiven yrkesgrupp –
åtgärder för en begrip-
lig sjukförsäkring*

*Justerad indragnings-
bestämmelse inom
underhållsstödet*

resurser att själv kunna erbjuda barnet vare sig aktiviteter eller firande vid högtider.

Att möjliggöra delaktighet i barnets liv bör beaktas i större utsträckning inom systemet än vad som uppenbart görs i dag. Utredningen bör således även beakta den ekonomiska situationen för umgängesföräldern kontra boföräldern inklusive föräldrarnas inkomst och faktiska betalningsmöjligheter.

Herr ålderspresident! Sverigedemokraterna har länge haft synpunkter på sexmånadersregeln som infördes 2016 och som innebär att samtliga ärenden inom underhållsstöd ska prövas av Försäkringskassan efter sex månader. Den regeln har kommit att bli problematisk i de fall där föräldrar inte kommer överens och i synnerhet i de ärenden där samarbetssvårigheter eller hot och våld finns med i bilden.

Att föräldrar i konflikt tvingas hantera underhållet själva får även negativa konsekvenser ur ett jämställdhetsperspektiv, då majoriteten av boföräldrarna är kvinnor och bidragsföräldrarna är män. Med andra ord försämrade regeringen kvinnornas inverkan på sin egen ekonomi i och med införandet av denna reform. När regeringen under våren 2021 lade fram en proposition där man föreslog att sexmånadersregeln ska ändras till tolv månader välkomnade vi detta.

Herr ålderspresident! Det som vi sverigedemokrater ställer oss kritiska till är den bestämda tidsperiod då särskilda skäl ska gälla. Vi instämmer i den kritik som Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, och riksorganisationen Unizon lyft fram gällande problematiken med en bortre tidsgräns, specifikt i de fall då det rör sig om hot och våld.

Syftet med förslagen är att med barnens bästa i fokus säkerställa en ekonomisk trygghet i de fall då det kan föreligga konflikter men också i de fall då den bidragsskyldiga föräldern kan ha tillfälliga ekonomiska problem. Det är ett faktum att underhållsstödet i och med sexmånadersregeln, eller så som det nu föreslås, kan användas som ett maktmedel för att styra och påverka den andra föräldern i negativ bemärkelse.

Herr ålderspresident! Vi anser därför att Försäkringskassan även ska kunna besluta om att det i vissa ärenden ska kunna anses råda synnerliga skäl varpå en bortre tidsgräns inte ska kunna sättas, utan underhållsstödet förlöper till den sista dag som underhållsstöd kan lämnas. Vi kallar detta synnerliga skäl. Det kan röra sig om boföräldrar som lever under skyddad identitet eller att det är tydligt att parterna inte kommer att kunna hantera det på egen hand. Det finns då enligt oss ingen anledning att överväga och processa.

Vi instämmer även i Försäkringskassans yttrande om tydlighet i hur en lämplig tidsperiod för särskilda skäl ska bestämmas. Det är för oss av vikt att lagens avsikt tydliggörs så att vi får en likvärdig bedömning över landet och att eventuell rättsosäkerhet minimeras. Vi anser också att regeringen ska förtydliga vad som avses med särskilda skäl.

Anf. 36 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr ålderspresident! Politiken finns för att förbättra samhället, och utifrån det borde utgångspunkten vara att förbättra för dem som står längst bort eller har det svårast i samhället. I dag debatterar vi ett betänkande som har sin utgångspunkt i regeringens proposition *Justerad indragningsbe-*

stämmande inom underhållsstödet. Det är ett förslag som pekar på att rätta till de brister som finns i 2016 års reform inom underhållsstödet. Självklart välkomnar vi ambitionen att göra detta, även om vi ser att förslaget haltar.

Hur funkar det i dag, och hur kommer det att funka med den här förändringen? Vad innebär det i praktiken för den ensamstående mamman som måste förhålla sig till en pappa som använder ekonomin som maktmedel? Jag vill nämna att jag väljer att beskriva det som att mamman är den som får underhåll av pappan och att det är pappan som måste betala ut underhåll eftersom den absoluta merparten av fallen är sådana.

I dag när den underhållsskyldige föräldern har betalat in underhållsstödet till Försäkringskassan utan förseningar under sex månader får boföräldern hem ett brev som förklarar att från och med nästa månad kommer den underhållsskyldige föräldern till barnen att betala underhåll direkt till boföräldern.

Om underhållsutbetalningen inte fungerar får du återigen vända dig till Försäkringskassan för att reglera underhållsstöd. Om du inte har särskilda anledningar till att underhållet inte alls ska betalas av hen går processen till på det här sättet. De anledningarna kan till exempel vara att en mamma har skyddad identitet på grund av att pappan är våldsam.

Regeringen och utskottet föreslår nu att i de fall då inga särskilda skäl finns ska underhållsstödet dras in efter tolv månader om den underhållsskyldige föräldern skött sig. Därefter sköter föräldrarna underhållsbidraget sinsemellan. Har du särskilda skäl kan indragningen av underhållsstödet skjutas upp i upp till fyra år.

Som ensamstående och med många fall runt omkring mig vet jag hur det är att leva i en situation där ekonomin används som maktmedel. Naïvt nog trodde jag att vi var mer skyddade i Sverige och att man satte de ensamståendes situation främst.

För att återropa särskilda skäl krävs att du lämnar in dokumentation. Det gäller då att ha dokumentationen på plats. Annars får du starta en process för att säkerställa dokumentationen, och det tar såklart tid.

Det finns också många gränsfall, där det kanske inte är fysiskt men psykiskt eller ekonomiskt våld. Det kan då vara svårt att få igenom att underhållet ska skötas via Försäkringskassan.

Förslaget innebär egentligen att upprätthålla samma brister, men det ger såklart mer andrum. När man har fått hem brevet om att underhållet ska skötas föräldrarna sinsemellan har man en månad på sig att förbereda sig ekonomiskt på möjligheten att den underhållsskyldige föräldern inte kommer att betala underhållet. Har man hög inkomst har man kanske sparade pengar. Men många lever på marginalen, och då lever man månad för månad. Om den underhållsskyldige föräldern efter att underhållsstödet har dragits in väljer att inte betala underhållet eller att betala mindre måste processen i Försäkringskassan börja om från början. Det kan alltså dröja innan man får pengar. Det är en enorm påfrestning för familjer med låga inkomster.

Herr ålderspresident! Jag testade att ringa Försäkringskassan för att se vad som skulle hända om underhållsstödet skulle dras in efter att mitt barns andra förälder under sex månader har betalat in underhållsstödet i tid. Det skulle innebära att jag återigen måste bevisa att det finns en anledning att jag inte ska vara beroende av den andra förälderns goda vilja, trots att jag

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Justerad indragnings-
bestämmelse inom
underhållsstödet*

kanske vet att samarbetet inte alls är på den nivån att jag kan känna mig trygg med att hen ska betala i tid. Det skapar såklart oro.

Men det var inte nog med det. Informationen jag fick för att lugna mig var att jag inte behöver oro mig för en indragning före jul. För att parera så att ensamstående inte ska stå utan underhåll under jullegheten har handläggarna helt enkelt pausat indragningarna inför julen. Det ger mig signalen att handläggarna är mycket väl medvetna om att övergången från underhållsstöd till underhållsbidrag är allt annat än smärtfri för många.

Vänsterpartiet menar att vi ska vända på frågan, för att man inte ska hamna i utpressningssituationer eller ekonomisk katastrof. Det är bra när föräldrar kan samarbeta och sköta underhållet sinsemellan. Men det finns i grunden en anledning till att man har underhållsstöd. Om den förälder som får underhållsstöd inte anser att man kan lämna underhållsstödsformen finns det anledningar till det. Det kan röra sig om sådant som inte täcks av den föreslagna bestämmelsen om särskilda skäl. Maktförhållandet mellan föräldrarna och deras relation i övrigt kan också göra det olämpligt att ha den typen av kontakt.

Regeringen bör därför återkomma med förslag som innebär att underhållet även fortsättningsvis ska hanteras som underhållsstöd i de fall en förälder vill det. Det skulle ge de föräldrar som fått utstå olika typer av våld en viss trygghet och säkerhet. Det skulle förändra maktförhållandet i de fall en förälder använder underhållet för att utöva makt och våld. Det skulle också möta den oro som finns hos kvinnojourer och organisationer för ensamstående när det gäller förslaget.

Jag yrkar bifall till reservation 2.
(Applåder)

Anf. 37 CARINA OHLSSON (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till socialförsäkringsutskottets förslag i betänkandet *Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet* och avslag på reservationerna.

Underhållsstöd är självklart bra i de lägen det verkligen behövs. När ett barns föräldrar inte lever tillsammans och barnet bor med den ena av föräldrarna ska den andra föräldern fortfarande ta sitt ekonomiska föräldraansvar och se till att barnet har det så bra som möjligt. Det ligger i föräldraansvaret, både det omvårdande och det ekonomiska.

Om man hamnar i den situationen kan man få hjälp från till exempel Försäkringskassan med att se ungefär hur mycket underhållsbidrag man ska betala. Underhållsbidrag kallas det alltså när den ena föräldern betalar för att kompensera den andra föräldern ekonomiskt.

Ibland händer det tyvärr att det inte kommer något underhållsbidrag. Det kan vara så att föräldern som inte bor med barnet inte har något jobb eller att han – det är oftast en han – är farlig för boföräldern att ha kontakt med. Det är då vi talar om underhållsstöd.

Regeringen höjde i somras än en gång underhållsstödet. I dag betalas varje månad ut 1 673 kronor för barn som ännu inte fyllt 11 år och 1 823 kronor för varje barn som inte fyllt 15 år. Därefter är summan 2 223 kronor per månad. Det är alltså vad man får om man har underhållsstöd.

Vid underhållsbidrag, när föräldrarna själva gör upp om summan mellan sig, blir summan ofta högre. I sammanräkningen tittar man då på vad föräldrarna har för inkomster, vad boföräldern har för utgifter och vad respektive barn brukar ha för behov varje månad. Alla som har barn kan nog räkna ut att det generellt kostar mer än 1 600 kronor varje månad per förälder för mat, hyra, kläder och allt det där som man kan tänkas behöva för att leva ett bra liv här i Sverige. Därför är underhållsbidrag oftast en bättre lösning än underhållsstöd.

Dessutom är underhållsbidraget en smidigare lösning för de allra flesta familjer. Man slipper mellanhanden Försäkringskassan vid in- och utbetalning. Underhållsstödet betalas ut från myndigheten till boföräldern. Det är också myndigheten som tar in pengarna från den ersättningsskyldige föräldern.

Herr ålderspresident! Nu går jag vidare till det ärende vi behandlar i dag. Det handlar om just underhållsstödet och specifikt om en förändrad indragningsbestämmelse inom det, alltså när underhållsstödet dras in.

Om den betalningsskyldige föräldern under sex månader i rad betalar in pengarna till underhållsstödet till Försäkringskassan i tid ska rätten till underhållsstöd prövas med dagens regler. Förändringen vi nu pratar om innebär att det ska krävas ett år av betalningar som sköts på rätt sätt innan den prövningen görs. Det är generellt bättre för alla inblandade.

Under ett år hinner man ha både upp- och nedgångar i sin ekonomi. Till exempel en visstidsanställning under ett halvår, kanske ett säsongsjobb, då man alltså har kunnat betala kan följas av en tid utan lön då man inte kan betala. Det innebär att underhållsstödet slutar betalas ut till – oftast – mamman samtidigt som underhållsbidrag inte heller betalas ut. Då ska en ny prövning göras, och mamman och barnen hamnar i kläm under tiden de inte får något underhåll alls.

Nu har jag uttalat sagt att det oftast är mamman som är boföräldern och pappan som är den ersättningsskyldige föräldern. Det baserar jag på statistiken som visar att av runt 150 000 föräldrar som har underhållsstöd är 127 000 just mammor och kvinnor. Det är alltså inte alla boföräldrar, men nästan.

Det kommer också fortsättningsvis att gå att ha en längre tid utan prövning om det finns särskilda skäl, vilket också har diskuterats och debatterats här. Då kan man ha rätt till underhållsstöd i fyra år innan en prövning görs. Om de särskilda skälen bedöms kvarstå efter fyra år kommer underhållsstöd att fortsätta betalas ut utan en ny prövning.

Herr ålderspresident! Det här är riktigt bra förslag som regeringen levererar i syfte att stärka ekonomin för familjer, och det är ytterligare steg i rätt riktning för att göra samhället lite bättre, reform för reform.

(Applåder)

Anf. 38 MATS BERGLUND (MP):

Herr ålderspresident! I första hand är det barnets bästa vi ska ta hänsyn till när vi stiftar lagar som rör barn. Barn har rätt att uttrycka sina åsikter, och vi ska lyssna på barnet. Vi måste lyssna på barnet. Det är några av delarna i barnkonventionen, FN:s deklaration om barnets rätt, och svensk lag.

Det ärende som vi debatterar nu handlar ytterst om just barnets rätt. Sakfrågan handlar om att förlänga tiden för Försäkringskassans utbetalning av underhållsstöd innan en prövning ska göras av om barnets föräldrar klarar av att sköta utbetalningarna av underhållsbidraget på egen hand. Det handlar också om att förtydliga reglerna kring om särskilda skäl finns för att ändå fortsätta med Försäkringskassans utbetalningar.

Underhållsbidrag sköts normalt mellan föräldrar som inte bor eller lever tillsammans när barnet bor hos den ena föräldern – kostnaderna ska självklart delas på båda. Om inte betalningarna fungerar som de ska träder myndigheten in och betalar ut underhållsstöd, som sedan helt eller delvis ska återbetalas av den bidragsskyldiga föräldern. Om återbetalningarna fungerar bra ska Försäkringskassan efter sex månader avbryta underhållsstödet. Hanteringen ska då återgå till att skötas helt och hållet mellan föräldrarna.

Enligt en granskning av Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, är sex månader en för kort tid. Det finns ganska stor risk för att problemen återuppstår under denna tid. Det kan naturligtvis finnas en mängd olika orsaker till det. Missbruk, hot, våld och sådana saker är givetvis de mest allvarliga. Men även förekommande perioder av sämre ekonomi och arbetslöshet finns bland anledningarna till att vi nu behöver förlänga tiden.

Regeringen har utrett frågan och lägger nu fram den här propositionen, där vi förlänger tiden från sex till tolv månader. Det finns en enighet i riksdagen för det. Däremot finns det en oro hos åtminstone två partier för att de särskilda skälen, som vi nu förtydligar regelverket kring, fortfarande ändå skulle vara tillräckliga. Jag har förståelse och sympati för argumentationen i följdmotionerna men ser väl ändå inte riktigt att det skulle finnas stöd för den oron vare sig i utredningen eller i ISF:s rapport. Jag yrkar därför avslag på de motionerna.

Vi vill sträva efter att föräldrarna klarar av ekonomin på egen hand och kommer överens. I de fall det inte går att komma överens finns de särskilda skälen där, med möjlighet att skjuta upp detta upp till fyra år. Men det är också viktigt att föräldrarna inte missbrukar systemet och använder myndigheten som ett slags bank eller förmedlingstjänst för underhållsbidraget i stället för att komma överens, om det nu finns förutsättningar att göra det. Det är inte bra för relationen mellan föräldrarna och inte heller bra för barnet. Det är helt enkelt inte barnets bästa, vilket var ledstjärnan för hela hanteringen av det här ärendet.

Vi ska inte ha en politik som i onödan separerar föräldrarna ännu mer. Barn har rätt till båda sina föräldrar – eller alla sina föräldrar, även om de är fler än två. Och där har vi ju faktiskt nästa steg: att juridiskt erkänna flera föräldrar, men också att ändra föräldraförsäkringen, så att fler vuxna i barnets närhet får och kan ta ansvar. Ett första steg är nu att plocka upp Föräldraförsäkringsutredningen och genomföra en tredelad föräldraförsäkring med fler pappamånader och möjligheter att föra över föräldradagar till andra vuxna i barnets närhet. Men det förslaget får vi nog återkomma till.

Underhållsstödet är viktigt, inte minst för ensamstående föräldrar med dålig ekonomi – eller ensamstående mammor med dålig ekonomi, ska vi nog säga, för det här är en jämställdhetsfråga lika mycket som en fråga om barnets rätt. Det är också en fråga som handlar om att minska barnfattigdomen.

När man gjorde om systemet med underhållsstöd 2016 och införde sex-månadersregeln, som vi nu förlänger, låg underhållsstödet för barn upp till elva år på drygt 1 500 kronor i månaden. Det hade legat på samma nivå i ganska många år. Före den höjning som gjordes 2015 hade det legat still i över 20 år på ungefär 1 200 kronor. Nu i somras höjde regeringen äntligen nivån med 100 kronor för barn upp till elva år och med 150 kronor för äldre barn. Det är en fördelningspolitisk åtgärd, en väldigt träffsäker åtgärd för att stärka ekonomin för framför allt ensamstående mammor och ett sätt att minska barnfattigdomen. Det är bra och jätteviktigt. Vi behöver gå vidare i den riktningen med fler förslag.

Vi i Miljöpartiet har aviserat att vi vill fortsätta att höja underhållsbidraget och att det ska vara rejäla höjningar. Vi vill också höja bostadsbidraget för barnfamiljer. Dessutom vill vi indexera de här stöden, så att de inte fortsätter att urholkas över tid på det sätt som har skett när det gått väldigt långa perioder, år efter år, utan att höjningar gjorts.

Sedan finns det självklart en hel del andra åtgärder för att minska barnfattigdomen och effekterna av att barn lever i dålig ekonomi. Det handlar till exempel om rätten till förskola, fritis och läxhjälp – så att man inte hamnar efter i skolan – samt om att motverka vräkningar av barnfamiljer. Det här är frågor som ligger Miljöpartiet väldigt nära. Det handlar om att bygga ett socialt hållbart samhälle, att alltid ta hänsyn till barnets bästa och att lyssna på barnet när vi fattar beslut och stiftar lagar som rör barn.

Med det, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och till regeringens proposition om en justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 11 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU7
Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan (prop. 2020/21:199)
föredrogs.

Tjänstgörande ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om transportbidraget

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU5
Riksrevisionens rapport om transportbidraget (skr. 2020/21:210)
föredrogs.

Tjänstgörande ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 13 Kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden till 2040

Näringsutskottets utlåtande 2021/22:NU8
Kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden till 2040 (COM(2021) 345)
föredrogs.

Anf. 39 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr ålderspresident! Den 30 juni 2021 presenterade kommissionen meddelandet *En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden – för starkare, sammanlänkade, resilienta* – det vill säga långsiktigt uthålliga – och välmående landsbygdsområden 2040. Näringsutskottet har fått i uppdrag att lämna ett utlåtande till kammaren över detta EU-dokument, och det är det vi gör här i dag. Efter beslutet i kammaren skickar Riksdagsförvaltningen utlåtandet för kännedom till EU-kommissionen och till Regeringskansliet.

Herr ålderspresident! Vi instämmer i kommissionens syn på att ingen människa eller plats ska lämnas utanför den utveckling som EU erbjuder. Landsbygdssamhällena har en viktig roll i att bygga EU:s framtid, och de bör ges en starkare röst och bättre möjligheter att utvecklas. Hur detta sedan ska göras råder det med all säkerhet olika åsikter om.

För oss moderater är det oerhört viktigt att politiken bygger på att skapa tillväxt för att utveckling ska kunna ske. Därför vill vi se ett fokus på stärkt konkurrenskraft genom att produkter och tjänster är och fortsätter vara attraktiva och står sig väl för att attrahera köpare. På så sätt ökar vi välfärden och möjligheten att leva i hela landet.

I den delen delar vi också kommissionens uppfattning att det inte går att se Europas landsbygd som en helhet. Det är därför viktigt att man från europeiskt perspektiv ser de enskilda och olika ländernas förutsättningar. Här i Sverige till exempel finns stora skillnader mellan olika landsbygder. Därför måste en nationell landkännedom ligga till grund för olika åtgärder, och förslag bör utformas på ett sådant sätt att de inte ger upphov till snedfördelning. Det måste vara möjligt att leva i alla delar av unionen.

Kommissionen tar till exempel upp vägnätet och transporter i meddelandet. Vi vill för vår del framhålla bilens fortsatta betydelse som transportmedel för landsbygden, i synnerhet i glesbygder med stora avstånd där kollektivtrafiken saknas eller inte är ett alternativ. Bilens väsentlighet för att kunna ta sig dit man ska. I det sammanhanget menar vi att vad som ska anses vara rimliga priser i kollektivtrafiken inte rimligtvis är en fråga för EU-nivån. Det är här man blir lite orolig, då skrivningar på den detaljnivån inte hör hemma på EU-nivån utan i våra regioner och kommuner.

Kommissionen skriver om sammanlänkande av landsbygdsområden och stadsområden. Det behöver vi även inom vårt eget land. Det är oerhört viktigt för ett land som geografiskt är så vidsträckt som vårt att vi kan korta restider med flyg, inte minst för att ge möjligheter för besöksnäring och affärsresande, men även för familjeband. Moderaterna ser en framtid med elflyg som behöver fortsätta att vara en naturlig del av landsbygds- och glesbygdssammanlänkandet.

Den gemensamma jordbrukspolitiken har en viktig roll att spela i landsbygdernas utveckling. Men även i detta fall känner vi en oro för utvecklingen, som går mot ökad detaljreglering.

Vi vill i detta avseende också påminna om att vi motsätter oss den europeiska spelaren för sociala rättigheter. Vi anser inte att den hör hemma i översynen av EU:s regionalpolitik. Det är också därför vi starkt ifrågasätter kommissionens formuleringar som antyder att den sociala spelaren ska vävas in i landsbygdspolitiken. Vi anser inte att den hör hemma i detta sammanhang.

Skogen skiljer sig markant åt mellan medlemsländerna. Skogspolitiken visar tydligt på att den nationella beslutskompetensen därför är avgörande. Det finns i nuläget ett antal förslag på EU-nivå som i sak är skadliga för svensk skogspolitik. Exempel på det är taxonomi, LULUCF, RED II, och EU:s skogsstrategi.

Vi menar att det behövs en större förankring på både EU-nivån och den nationella nivån för bättre förståelse för olikheter vad gäller olika medlemsstaters skogspolitik för rekreation och hållbart brukande.

Vi tycker också att det saknas tydliga konsekvensbeskrivningar för de flesta lagstiftningsförslag eller åtgärder som i dag berör skogen.

Vi vill därför betona betydelsen av att medlemsstater är och bör förbli självbestämmande när det gäller att utforma och genomföra sin nationella skogspolitik. Vi ser det därför som obestridligt att kommande förslag till regelverk och åtgärder ska respektera den nationella skogskompetensen.

Kommissionen behöver som vi ser det både vara väl insatt i medlemsstaternas olika funktioner och inte göra andra tolkningar än vad medlemsstaterna avser med regler och åtgärder. Till exempel blir detta tydligt i fallet med taxonomin, där alltför snäva definitioner riskerar att vara kontra-produktiva i arbetet med omställningen mot en hållbar utveckling.

Herr ålderspresident! Det är viktigt att detaljreglering på EU-nivå undviks där nationella lösningar är mer ändamålsenliga, kostnadseffektiva och proportionella. Det är vidare viktigt att åtgärderna inte leder till detaljstyrning av nationella myndigheters verksamhet eller till ökade administrativa bördor för myndigheter och för företag.

Vi förespråkar en budgetrestriktiv hållning där förslag som har budgetära konsekvenser ska finansieras genom en omprioritering inom befintliga ramar, såväl inom den fleråriga budgetramen som i statsbudgeten. Initiativen bör genomföras på ett samhällsekonomiskt effektivt och inkluderande sätt inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser, och vi motsätter oss också tvingande åtgärder.

Herr ålderspresident! En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden innehåller

- attraktiva platser
- platser som är engagerade
- aktörer som ska tillhandahålla livsmedelstrygghet, ekonomi, varor och tjänster
- dynamiska samhällen
- inkluderande samhällen

- blomstrande källor av natur
- platser som drar full fördel av digital innovation
- platser med entreprenörsinriktade, innovativa och kompetenta människor
- levande platser med effektiva och tillgängliga tjänster
- platser som präglas av mångfald
- att förebygga och skapa motståndskraft mot katastrofer och kriser
- sammanlänkande landsbygdsområden
- långsiktigt uthålliga landsbygdsområden och starkare landsbygdsområden innefattande att tillgången till vatten, sanitet, hälso- och sjukvård, energi, transporter, finansiella tjänster, digital kommunikation ska kunna garanteras.

Detta kan vi absolut skriva under på övergripande. Men vi vill också se vad det kommer att innebära konkret när förslagen kommer fram.

Regeringen skriver att den avser att ta ställning till varje enskilt förslag allteftersom kommissionen presenterar och konkretiserar förslagen till åtgärder.

Regeringen uttrycker att det inte ska gå mot detaljstyrning och administrativa bördor. Det är bra, och det är viktigt. Vi kommer att följa upp att så inte sker. Vi kommer mycket noga att följa alla grundvärden med ekonomiska aspekter och de bördor och administrativa detaljer vi oroas för.

Vi har med detta framfört de kritiska punkter som vi ser har tagit vägar i Bryssel som är oönskade. Vi vill redan på den här nivån förekomma med att vara tydliga med vilken resa vi ser framåt med att ländernas olikheter och kunskap och förståelse för länders egen kompetenskunskap ska tas till vara innan beslut fattas.

Jag vill med detta yrka bifall till motivreservation 1 som är skriven av Moderaterna och Kristdemokraterna.

Anf. 40 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr ålderspresident! Mellan 1994 och 2002 körde jag långtradare i Europa. Mitt jobb tog mig till Lappland i norr och Medelhavet i söder. Det tog mig till länder som vi länge betraktat som väst och länder österut som fram tills alldeles nyligen legat bakom järnridån.

Under några intensiva år, innan svensk åkerinäring blev fullkomligt utkonkurrerad, hann jag med att köra lastbil i mer än 20 länder, alla med sin unika särprägel och charm.

Innan dess hade jag kommit hem från en längre vistelse i Australien, ett land på andra sidan jordklotet där jag också tog mitt första lastbilskort. Det är ett land som med sin vidsträckta och otillgängliga outback faktiskt – trots att det ligger så ohyggligt långt bort och har så väsensskilt annorlunda klimat och fauna – i vissa avseenden har fler likheter med delar av Sveriges glesbygd än vad landsbygden i många av våra EU-grannländer har.

Jag kunde då jag körde långtradare börja min vecka i Blekinge, ta färjan till Polen, köra igenom Tjeckien och Slovakien för att fortsätta till Ungern för att lossa. Därefter kunde resan gå vidare till Kroatien där jag kunde hämta ett lass som jag körde med genom Ungern, Österrike och Tyskland innan jag lossade det i Danmark. Väl i Danmark kunde jag hämta ett nytt lass, med slutdestination i Finland.

Ofta var det inte så. Ofta handlade det om snabba resor tur och retur från Sverige till länder som Italien, Tyskland, Frankrike eller Storbritannien. Inte sällan var det stressigt, och ofta var det monotont. Men en sak kan jag försäkra er, och det är att jag har sett alla möjliga europeiska landskap rulla förbi utanför lastbilshytten på ett sätt som jag tror att få andra i denna församling har gjort.

Det var lärorikt. Jag lärde mig verkligen att uppskatta vad de olika länderna hade att erbjuda, från slingriga serpentinvägar i vingårdarnas Italien till vänstertrafikvägar mellan hedar fulla med får i norra England, från bergen i Baskien till ett flackt jordbruksland i Danmark.

Skillnaderna var som ni kanske förstår stora, men likheter saknades heller inte. Trots att två decennier av vatten nu har hunnit rinna under broarna sedan jag var en utrikeschaufför tror jag att förhållandena och skillnaderna är snarlika än i dag.

Herr ålderspresident! Vart vill jag då komma med denna anekdotiska betraktelse ur mitt liv? Jo, herr ålderspresident, det är nämligen så att precis som Jönssonligan har EU en plan, eller snarare en vision.

Det är en långsiktig vision som rör EU:s landsbygdsområden. Det kan man ju tycka är bra, och en plan är ju faktiskt bättre än ingenting. Det betyder i alla fall att landsbygdsområdenas utmaningar finns med på dagordningen.

Så långt är allt gott. Men det finns också frågetecken eller snarare invändningar, och därav vår motivreservation.

EU är stort. Länderna skiljer sig åt. Folktäthet, historia, geografi och kultur gör att vi faktiskt har olika förutsättningar. Ja, till och med inom ett avlångt land som Sverige skiljer sig förutsättningarna och utmaningarna åt mellan landsbygdsområden i norr och i söder. Jag tror att det är viktigt att bejaka det.

Därför blir en sådan här produkt som EU:s vision för landsbygdsområden lätt lite urvattnad och generell. Det är inte någon kritik i sig utan snarare ett konstaterande. Det finns däremot delar i visionen som förtjänar kritik.

Förutom det faktum att Sverigedemokraterna motsätter sig kommissionens hänvisningar till den sociala pelaren har vi också invändningar mot exempelvis skrivningar som rör skog och naturresurser

Sverigedemokraterna värnar om det nationella självbestämmandet gällande brukandet av vår skog och andra naturresurser. Vi anser också att välfärdsfrågor är något vi ska besluta om själva, här i Sverige. Därför menar vi att skrivningarna om den europeiska pelaren för sociala rättigheter inte hör hemma i en översyn av EU:s regionalpolitik.

Vi har också framfört kritik mot att det i visionen fästs för lite vikt vid bilens och flygets betydelse för att knyta ihop stad och land. Sverige är stort, och på sina håll är avstånden gigantiska. Befolkningsunderlaget är på sina håll långt ifrån sådant att det är realistiskt att förlita sig på kollektiva lösningar.

Flyget nämns knappt med ett ord i visionen, vilket jag tycker är märkligt. Det talas också alldeles för lite om väginfrastrukturens värde för transporter av människor och gods i EU:s vision för landsbygdsområdena. Betänk att det från orter i norra Norrbotten, som Abisko eller Karesuando, är närmare 70 mil till närmaste svenska universitetssjukhus. Det är ungefär lika långt som det är från Polens nordvästra hörn till den ukrainska gränsen i sydöstra Polen. Jag tror exempelvis inte att förutsättningarna och villkoren för människor och företag i Rumäniens landsbygd är desamma som i Nederländernas landsbygd. Jag är faktiskt fullständigt övertygad om att skillnaderna är stora.

Att EU i sin vision talar om att bevara naturresurser, återställa landskap och skapa landsbygdsområden som främjar välbefinnande ger sken av att man vill förvandla landsbygdsområdena till rena reservat eller rekreativa parker för storstadsbor. Det om något är faktiskt lite oroande. Jag hoppas att min oro är obefogad och att detta inte är visionens faktiska intentioner. Bruket av våra naturresurser och entreprenörskap i våra landsbygder är nämligen på många håll en viktig del i att skapa de långa värdekedjor som utgör fundamenten i finansieringen av vårt välfärdssystem. Likaledes är bruket av våra naturresurser en grundförutsättning för att skapa möjligheter till entreprenörskap och tillväxt i våra landsbygder. Detta om något är något som främjar välbefinnande på riktigt.

Herr ålderspresident! Under mina år som chaufför lastade och lossade jag på många företag långt ifrån storstädernas myller. Det var företag som är okända för många men som tillverkar alltifrån sågade bräoder eller mertjocka pappersrullar till fordonskomponenter eller avancerade delar till tillverkningsindustrin. Ofta häpnade man över vilket know-how och vilken kompetens som finns på platser man annars aldrig hade besökt.

Som riksdagsledamot i näringsutskottet har man en unik möjlighet att få kännedom om och knyta kontakter med företag ute i landet, långt utanför SL:s linjekarta. Låt mig konstatera att utan människor i vår landsbygd har vi inga lantbrukare, inga skogsbrukare, inga gruvarbetare, inga fjällguider och inga operatörer i vattenkraftverken. Vi har inga landsortsmackar och inga lanthandlar – ingen levande landsbygd.

Landsbygdens villkor är därför viktiga och ligger mig varmt om hjärtat. Mycket av det som behöver göras för att stärka vår svenska landsbygd och skapa förutsättningar för regional tillväxt råder vi faktiskt över själva genom beslut som fattas i denna kammare. Att EU sedan har en vision om att stärka landsbygdernas ställning inom hela unionen är naturligtvis inget dåligt i sig. Det betyder dock inte att jag delar uppfattning om allt som står i dokumentet i fråga.

Med det sagt, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas motivreservation 2 till näringsutskottets utlåtande.

Anf. 41 PETER HELANDER (C):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till motivreservation 3 från Centerpartiet.

Kommissionen lyfter i det meddelande vi diskuterar fram landsbygdsområdenas betydelse för den europeiska livsstilen och konstaterar att de senaste årtiondenas sociala och ekonomiska förändringar, exempelvis globaliseringen och urbaniseringen, håller på att förändra landsbygdsområdenas roll och karaktär. En åldrande befolkning och ett minskande antal in-

vånare leder till en urholkning av infrastrukturen och av tillhandahållandet av samhällsviktiga tjänster på landsbygden, oro över minskade arbetstillfällena, inkomstminskningar och begränsningar i fråga om transporter och digital infrastruktur.

I detta meddelande från EU tar man upp ett tiotal ståndpunkter som i sig är bra, även om de är mycket allmänt hållna och innehåller ord som potential, möjligheter, delaktighet, dynamik, inkluderande, hållbarhet, innovation, digitalisering, tillgänglighet och mångfald. Det är sådana ord som ska vara med i den här typen av dokument, men gör det någon skillnad?

Herr ålderspresident! Landsbygderna i Sverige såväl som i övriga EU uppvisar en stor variation av både sociala, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar. Därför är det motiverat att tala om olika sorters landsbygder. Vi brukar ofta prata om skillnader mellan kommuner, fastän vi vet att skillnaden inom kommuner ofta är större än mellan kommuner. Skillnaderna i förutsättningar mellan olika landsbygder i Sverige är mycket stora. Men det finns också gemensamma nämnare för olika landsbygder, inte minst utmaningar kring glesa strukturer, långa avstånd, begränsad tillgång till lokala marknader och demografisk obalans. Dessa utmaningar påverkar utbudet från offentliga och privata aktörer och tjänster, till exempel vård, transporter, kultur och finanser.

Herr ålderspresident! Jag är som centerpartist skeptisk till att EU har förmågan och de rätta verktygen för att lösa alla de olika svårigheter som finns i Sverige. Jag är inte ens säker på att man från detta hus eller från Regeringskansliet ska styra för mycket, utan man bör lämna över så mycket ansvar och resurser som möjligt till den nivå där medborgarna lever, nämligen till kommunerna.

Centerpartiet välkomnar kommissionens initiativ och meddelande om en långsiktig vision för unionens landsbygdsområden. Det finns politiska områden som även vi anser är särskilt viktiga att lyfta fram, nämligen att beslut och åtgärder som rör landsbygdsfrågor måste inkludera det faktum att landsbygder inte ser likadana ut överallt.

I Sverige skiljer sig landsbygdsområdena åt väsentligt, inte minst när det kommer till avstånd och invånarantal. I sammanhanget är det också viktigt att betona att transportmöjligheterna ser väldigt olika ut i Sverige. På vissa håll finns inte ens en tillstymmelse till kollektivtrafik med tåg eller buss, och av den anledningen är bil, lastbil och flyg viktiga för att kunna bo, leva, verka och driva företag i stora delar av vårt land.

Herr ålderspresident! Målet är naturligtvis att dessa transporter ska ställa om och bli mer klimatanpassade, men det måste vara oomtvistat att transporterna har en viktig roll att fylla i Sverige, EU:s näst mest glesbefolkade land.

Vad gäller förslag på lagstiftning och andra åtgärder vill vi poängtera vikten av att detaljstyrningen från EU minskar, eftersom den administrativa bördan ständigt växer för både myndigheter och företag. Detta är något som hämmar möjligheten för regioner och landsbygder i hela EU att utvecklas. Dessutom är det viktigt att betona att skogspolitiken inte ska styras från EU utan fortsätta vara en nationell fråga.

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Kommissionens
meddelande om en
långsiktig vision för
EU:s landsbygds-
områden till 2040*

I dag ligger flera förslag på åtgärder på EU:s bord, förslag som genom sin utformning kommer att påverka det svenska skogsbruket mycket negativt. Förslagen kan i grunden vara bra, men detaljregleringen som föreslås kommer att göra större skada än nytta.

De övergripande processerna jag talar om är EU:s Green Deal, taxonomiförslagen, strategin Farm to Fork, Biodiversity Strategy och CAP, som i sin tur mynnar ut i EU:s skogsstrategi, deforestation, nature restoration och Fit for 55, som innehåller LULUCF. Det här kommer att minska mängden tillgänglig träråvara som vi behöver för klimatomställningen.

Vi har också förnybarhetsdirektivet RED, som gör att vi inte kan använda skogsrester för att göra bioenergi. På detta lägger vi taxonomiförslaget, där det föreslås att skoglig bioenergi inte ska vara en hållbar investering.

Med de olika förutsättningarna som råder går det inte att ha en gemensam lösning i hela EU för hur skog ska hanteras. Den detaljreglering som EU är på väg att implementera är ur ett svenskt perspektiv dålig för klimatet, naturvården och jobben.

Det är dags för regeringen att sluta protestera på det lågmälda sätt man hittills gjort. Regeringen måste kroka arm med andra skogsländer i EU och ryta till på allvar. Nu får det vara slut med hövligheterna från Sveriges sida – innan det är för sent!

Anf. 42 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr ålderspresident! För Kristdemokraternas räkning vill jag yrka bifall till den motivreservation som vi har tillsammans med Moderaterna, reservation 1.

Titeln på betänkandet innehåller det vackra ordet vision. Visioner är viktiga! Så här högtidligt kan vision definieras:

En vision är någonting mycket större än ett mål. Den ska ge en tydlig bild av vart man är på väg och varför. Visionen målar upp en bild av vad individen eller organisationen strävar mot att vara i en framtid som man har mod och passion nog att tro på.

Att få ägna sig åt ”mod” och ”passion” i ett betänkande är en förmån. Men det är trots allt viktigt att visionen i alla fall har någon markkänning med verkligheten. Det måste finnas en realism och koppling till var vi befinner oss i dag och vilka omständigheter som råder.

Herr ålderspresident! När vi pratar om Sverige och landsbygden finns det en del givna parametrar som vi inte kan ändra – hur visionära vi än vill vara.

Sverige är ett oerhört långsträckt land. Befolkningen är gles i stora delar av landet, och förutsättningarna ser olika ut – precis som att vårt lands förutsättningar ser olika ut i jämförelse med andra EU-länders landsbygd. Det finns förstås landsbygd i exempelvis Nederländerna, men som alla förstår har det holländska hjärtlandet andra förutsättningar än det svenska.

Därför är det viktigt att vi påminner oss om den kristdemokratiska tanken om subsidiaritet, det vill säga att beslut ska fattas på lägsta möjliga effektiva nivå. EU-gemenskapen ska inte styra utan stötta och hjälpa de lägre nivåerna att uppfylla sitt ansvar. Det som bäst kan beslutas på nationell nivå ska inte lyftas upp i onödan till gemenskapsnivå i Bryssel. Vad kan det då betyda för oss i Sverige i just detta betänkande?

Herr ålderspresident! Det är inte utan att jag vill lyfta fram bilens fortsatta betydelse. Kommissionen tar exempelvis upp vägnätet och transporter i meddelandet, men det jag saknar är just bilens betydelse. Det gäller särskilt för Sverige, där landsbygden och framför allt glesbygden är beroende av bilen. Jag har sagt det tidigare, men det tål att upprepas, nämligen att det inte är transporter vi ska jaga bort, utan det är utsläppen. Det är bland annat därför vi kristdemokrater återkommande lyfter upp vikten av utbyggnaden av laddstolpar för lastbilar och bilar. Elektrifieringen är en av de viktigaste delarna i den gröna omställningen.

Jag vill även i detta sammanhang lyfta upp betydelsen av att det finns snabba och pålitliga kommunikationer mellan större städer och glesbygd, det vill säga flyget. Där ser vi också en framtid med elflyg som ett naturligt sätt att sammanlänka de långa avstånden.

Därtill vill jag poängtera vad som ska anses vara rimliga biljettpriser inom kollektivtrafiken. Det är en fråga för varje land och inte en fråga för EU att besluta om. Utvecklingen ska inte gå mot en detaljstyrning där vi exempelvis ser formuleringar som antyder att den sociala pelaren ska vävas in i landsbygdspolitiken. Vi anser inte att den hör hemma där.

Herr ålderspresident! En annan fråga jag vill lyfta upp i detta sammanhang är den svenska skogen, som vi har hört flera av kollegorna ta upp. Det absoluta kravet från oss är att vi här i Sverige måste få styra över skogens framtid, så att största möjliga nytta kan uppnås vad gäller både klimat och ekonomisk tillväxt.

En ofta förbisedd faktor när det gäller skogsnäringen är den betydelse som den svenska torven har. Det förtjänar att påminnas om att skogsplanterna som planteras varje år inte kommer från ingenstans. De måste drivas upp, och då är torv en mycket stor nyttighet. Om vi inte hade den svenska torven skulle förutsättningarna för att fortsätta med svenskt skogsbruk bli dramatiskt försämrade. Därför är det oerhört viktigt att det skapas ett regelverk som möjliggör ett fortsatt bruk av torv som en del av både skogs- och trädgårdsnäringen. Vi motsätter oss därför åtgärder som rör torven, vilket skulle kunna innebära att Sverige blir beroende av att importera torv från andra länder utanför EU där hållbarhetskraven är oklara.

Anf. 43 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Herr ålderspresident! Det är trevligt att som ny riksdagsledamot få delta i näringsutskottets debatt.

Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas motivreservation nummer 4.

Jag vill först uttrycka att det är mycket välkommet att på EU-nivå ha påbörjat en översyn, en vision, för att främja blomstrande landsbygdsregioner i hela vårt EU. Det är en bra början, och vi ser fram emot vad det kan leda till.

Det är av högsta vikt att skattepengar inom unionen används så effektivt som möjligt på platser där de behövs och där de gör den största möjliga nyttan. Samtidigt ska vi kräva en motprestation.

Herr ålderspresident! Vi är en union. Vi hör samman i ett gemensamt projekt, nämligen att skapa ett bättre liv för alla oavsett var vi bor.

Jag vill ta fram bilden av EU som en trätunna. Det går aldrig att fylla en trätunna till mer än den kortaste brädan i tunnan. Jag hoppas att ni ser den framför er. Hur mycket vatten vi än försöker att hålla i denna tunna

kan den inte fyllas till mer än den kortaste brädans längd. Hur mycket vi än pekar på att delar av vårt land och andra länder blomstrar kan vår union aldrig bli bättre än den del som kämpar mest.

Hela unionen gynnas på samma sätt om alla delar av den växer ekonomiskt. Därför måste de ekonomiska bidragen i större utsträckning gå till investeringar i de fattigaste och mest utsatta delarna av unionen. Satsningar ska gå till projekt med tydligt europeiskt mervärde, och detta görs bäst med stöd som går direkt till den regionala eller den lokala nivån.

Herr ålderspresident! För några år sedan fick jag lära känna Andrei. Andrei är en pojke som bor i de östra delarna av EU:s landsbygd. Han var då nio år gammal, och han hade precis förlorat sin pappa i sjukdom. Andrei bodde tillsammans med sina fem syskon och mamma i ett skjul byggt av överblivet byggnadsmaterial. Maten fick de genom en hjälporganisation som hade ett soppkök några dagar i veckan. De övriga dagarna letade han mat varhelst han kunde finna den. Det här är EU, vår union, vår trätunna som vi vill fylla. Det här är verkligheten i delar av vår landsbygd i EU.

Genom en svensk hjälporganisation fick Andreis familj med hjälp av insamlade medel möjlighet att köpa in byggnadsmaterial. En kyrka mitt i byn på landsbygden hjälpte barnen med skolgången. Ett gäng gubbar från Småland åkte dit och hjälpte till att bygga ett litet hus i stället för skjulet till den utsatta familjen. Huset blev färdigt precis innan den kalla vintern anlände. Kan ni förstå den glädje jag mötte i mammans ögon, som nu hade fått ett hus, skola till barnen och hjälp och stöttning från den lilla kyrkan i byn?

På landsbygden finns entreprenörskraft och framtidstro. Det är tron på varje människas inneboende kraft att förändra sin situation. Vi ser stora utmaningar i vår landsbygd här i Sverige och i EU. Utmaningarna varierar, men de finns där, och de är högst påtagliga.

Herr ålderspresident! Jag ställer mig frågan varför vår landsbygd inte blommar överallt. Kanske är det så att de som kämpar inte riktigt orkar höja rösten lika bra som i städerna.

Inte sällan är det just i våra landsbygdsområden som missnöje gror och växer och man upplever en orättvisa som leder till misstro mot det demokratiska systemet. Då ställs oftast utsatta och svaga grupper mot varandra.

Det är det här som är EU:s hjärta: demokrati, fredsbevarande, att hålla ihop. Landsbygden är en otroligt viktig del att värna, och därför behöver EU:s hjärta fortsätta slå. Därför behövs även den sociala spelaren när vi talar om landsbygden.

Vår svenska landsbygd bär på en otroligt stolt historia av engagemang och föreningsliv. Vi har ett civilsamhälle och en folkrörelse som vi kanske ofta tar för givna. Där kommuner är små och kämpar, där inga fina idrottsarenor byggs, där skolor läggs ned och tågen slutar gå, där finns oftast en livskraftig förening – kanske en scoutkår, en idrottsförening eller en liten församling.

Därför anser vi i Liberalerna att det ska vara möjligt att ge EU-stöd direkt till de organisationer i civilsamhället som verkar för att driva samma linje som EU:s fonder. Detta för att se till att få så många i EU som möjligt att bidra till att hela EU håller ihop – även landsbygden.

EU:s sociala pelare slår fast ett antal minimirättigheter som rör skola, a-kassa, sjukförsäkring, barnomsorg och vård för alla medborgare. Detta för att trycka på för att alla medlemsländer, oavsett hur deras geografi och landsbygd ser ut, ska genomföra dessa nödvändiga reformer.

Det är därför vi i Liberalerna anser att kommissionen kunde ha haft mer fokus, inte mindre, på utanförskapet som finns i unionen. EU:s länder behöver höja blicken och kanske inte alltid se till sitt eget i första hand för att kunna genomföra visionen om ett gemensamt EU där alla delar, även landsbygden, håller ihop och får samma möjligheter. Då tänker jag särskilt på barnen och de unga.

Anf. 44 MONICA HAIDER (S):

Herr ålderspresident! I dag debatterar vi kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Vi välkomnar förslaget om kommissionens vision för EU:s landsbygdsområden. Vi konstaterar att det är i linje med målen för den svenska landsbygdspolitiken och livsmedelsstrategin och att visionen kan bidra till den gröna omställningen. Det vi lyfter fram är att det är viktigt att de främjande åtgärder som föreslås skapar mervärde för medborgarna och att de är anpassade till lokala och regionala behov.

Något av det viktigaste för Sveriges landsbygder är att välfärden fungerar. Om det inte finns vård, skola och omsorg är det svårt att leva, bo och verka i hela Sverige. Det behövs helt enkelt ett starkare samhälle, för vi vet att Sverige består av många olika landsbygder. Så ser det ut i hela EU – det finns många olika landsbygder.

Detaljregleringen på EU-nivå måste bli mindre, särskilt där nationella lösningar är mer ändamålsenliga, kostnadseffektiva och proportionella. Åtgärderna får inte heller leda till en ökad administrativ börda för myndigheter eller företag. Vi vill också se budgetrestriktivitet. Förslag som har budgetära konsekvenser ska finansieras genom omprioriteringar inom befintliga ramar.

Herr ålderspresident! Syftet med meddelandet är att hantera de utmaningar och farhågor som är kopplade till landsbygdsområdenas situation. Detta genom att bygga vidare på de möjligheter som EU:s gröna och digitala omställning ger upphov till men också genom att ta vara på de lärdomar man dragit av covid-19-pandemin.

Man vill hitta sätt att förbättra livskvaliteten på landsbygden, uppnå utveckling i alla delar och stimulera den ekonomiska tillväxten och utvecklingen på landsbygden. Kommissionen har identifierat ett antal trender, utmaningar och möjligheter för EU:s olika landsbygder.

Med detta som bakgrund presenterar kommissionen en långsiktig vision fram till 2040. I denna har kommissionen fastställt fyra åtgärdsområden som utgör en långsiktig vision för starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden 2040. De gemensamma ambitionerna sammanfattas i tio punkter som innehåller det som man vill att landsbygderna ska utvecklas till.

Herr ålderspresident! Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken i Sverige är en livskraftig landsbygd med likvärdiga förutsättningar för företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Till detta har vi kopplat tre

delmål som handlar om landsbygdens förmåga, vad landsbygden bidrar till och att landsbygden ska ha likvärdiga förutsättningar.

EU:s landsbygdsvision innefattar detta, och det är bra. Men det är viktigt att förstå att även Sveriges landsbygder är olika, precis som övriga EU:s landsbygder är olika. De åtgärder som passar på ett ställe kanske inte passar på ett annat. Samtidigt finns det gemensamma nämnare för olika landsbygder – inte minst de utmaningar som följer av glesa strukturer, långa avstånd, begränsad tillgång till lokala marknader och demografisk obalans. Allt detta påverkar utbudet från både offentliga och privata aktörer i form av till exempel vård, transporter och kultur.

Regeringen kommer att ta ställning till varje enskilt förslag i den takt som kommissionen presenterar och konkretiserar förslagen och åtgärder. Viktigast är att de inte leder till detaljstyrning av svenska myndigheters verksamhet eller till ökad administration för myndigheter eller företag. Förslagen ska givetvis finansieras inom befintliga ramar.

Herr ålderspresident! Vidare trycker vi på att åtgärder måste vara effektiva och anpassade till lokala och regionala behov och, som jag sa tidigare, skapa mervärde för medborgarna. Vi vill inte ha detaljreglering på EU-nivå som påverkar oss när de nationella lösningarna är bättre och mer kostnadseffektiva.

Skogspolitiken är ett område där vi tycker att nationell kompetens ska styra. Skogsbruket är en grundbult i omställningen till ett fossilfritt samhälle för att skapa jobb och hållbar tillväxt i hela Sverige. Skogen finns ju på landsbygden, och skogsprogrammet är viktigt för att främja hållbara, konkurrenskraftiga och biobaserade näringar med skogen som bas.

Det är också viktigt att EU:s regelverk möjliggör småskalig livsmedelsproduktion.

Herr ålderspresident! Satsningar på landsbygden är viktiga och något som regeringen gjort de senaste åren. Med denna vision kan vi växla upp de satsningarna ännu mer.

Vi kan till exempel snabba på den digitala utvecklingen, som har tagit stora steg nu under pandemin. Den vägen måste vi givetvis rida vidare på. Regeringen lägger i nästa års budget 1,4 miljarder till bredband. Det är viktigt på riktigt för Sveriges landsbygder.

Regeringen gör och kommer att göra stora satsningar för att hela landet ska hålla ihop.

Anf. 45 BIRGER LAHTI (V):

Herr ålderspresident! Vi debatterar näringsutskottets utlåtande, som egentligen är EU-kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden. Jag vill, herr ålderspresident, börja med att klargöra att jag tycker att vi i alla partier har en samsyn i många frågor. Sedan är det oklart – jag tycker att den här tunnan ibland läcker i botten redan när vi börjar, men det är en annan sak.

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden för starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden till 2040 och föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Vad säger då meddelandet om möjligheter och visioner för till exempel svensk landsbygd? Bland annat nämns livsmedelsstrategin och att visionen har potential att bidra till den gröna återhämtningen. Vidare lyfter utskottet särskilt vikten av främjandeåtgärder som skapar mervärde för medborgarna och är anpassade till lokala och regionala behov. Allt detta känns ju helt okej, och vi kan alla skriva under på visionerna.

Vidare anför utskottet att detaljreglering på EU-nivå måste undvikas där nationella lösningar är mer ändamålsenliga, kostnadseffektiva och proportionella. Åtgärder får inte heller leda till ökad administration eller till en börda för myndigheter eller företag. Utskottet förespråkar även budgetrestriktivitet, och förslag som har budgetära konsekvenser ska alltid finansieras genom omprioritering inom befintliga ramar. Detta har vi dock hört förr, och vi vet var det brukar landa.

Regeringen välkomnar visionen om starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden till 2040. Visst, det finns säkert likheter och lärdomar som vi kan bygga vidare på vad gäller sammanlänkning av landsbygdsområden, och här har Vänsterpartiet anslutit sig till regeringens förslag om att lägga utlåtandet till handlingarna.

I en Tornedalssång som jag tycker att ni alla ska lära er, för den är kul, sjungs det om det som förenar tvenne broderland mer än det skiljer oss åt. Man menar då byar och orter som finns på båda sidor om gränsen i Tornedalen. Men, herr ålderspresident, jag är rädd för att risken i detta fall är uppenbar att det finns betydligt fler saker som skiljer landsbygdsområden åt än som förenar dem. Bara i vårt eget land kan utmaningarna och förutsättningarna för våra landsbygdsområden skilja sig oerhört. Här gäller det alltså verkligen att regeringen tar ställning till varje enskilt förslag allteftersom kommissionen presenterar och konkretiserar förslag till åtgärder.

Det som känns någorlunda bra och förhoppningsfullt i det som lyfts från regeringens sida är att likvärdiga förutsättningar ska ges till landsbygdsområdena så att de bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls. Det handlar alltså om likvärdiga förutsättningar för människor att bo och leva i alla landsbygdsområden – helt i linje.

Det som fällde avgörandet för mig och Vänsterpartiet och fick oss att inte börja snickra på en motivreservation var att utskottet nu väljer att lyfta den småskaliga livsmedelsproduktionen som något som verkligen bör fokusera mer på nationella lösningar. Där ser jag dock ofta EU:s gemensamma jordbrukspolitik som något som faktiskt hämmar de möjligheter som vi annars skulle kunna ha. Detsamma gäller förtydliganden om nationellt självbestämmande om vår skogspolitik, som flera varit inne på.

Herr ålderspresident! Låt mig ta bara ett exempel. Vi kan jämföra Frankrike med Sverige. Frankrike är till ytan 633 000 kvadratkilometer, och Sverige är 450 000 kvadratkilometer. Sverige täcks till 70 procent av skog och Frankrike till 12 procent. EU vill i sin skogsstrategi att länderna ska avstå 30 procent till förmån för den biologiska mångfalden. Allt gott – det viktiga är givetvis att den biologiska mångfalden skyddas och utvecklas.

Men här kommer frågan, kollegor: Varför är Frankrikes hotade arter så mycket klokare än våra svenska? I Frankrike behöver nämligen 22 000 kvadratkilometer med hotade skogslevande arter skyddas, men i Sverige behövs det 95 000 kvadratkilometer.

Herr ålderspresident! Vad vill jag då säga med detta? Jo, att vi inte kan låta EU bestämma hur vi jobbar med hållbart skogsbruk och biologisk mångfald, för förutsättningarna och möjligheterna är helt olika inte bara mellan men även inom länder. Jag tänker inte gå in på antalet arter och deras lokalisering, men det skulle jag kunna beta av. Det skiljer redan mellan norra och södra Sverige, där vi inte träffar rätt med pengarna.

Jag vill med bestämdhet hävda att nationell kompetens kommer att innebära lösningar för både den biologiska mångfalden och hållbart skogsbruk, men då förutsätter jag att både skogsindustrin och miljöorganisationerna sätter sig ned och utformar planer som utgår från oberoende forskning och erfarenheter som byggts upp i decennier av aktörer som på nära håll jobbat med frågorna – och då menar jag faktiskt från båda lägren, om jag nu kan kalla dem för det och sätta etiketter på dem.

Anf. 46 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr ålderspresident! Vi diskuterar en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden för starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden till 2040. Sverige har en samlad landsbygdsolitik som går helt i linje med EU:s vision för landsbygderna. Visionen bidrar helt klart till den gröna omställningen.

I visionens inledning citeras Ursula von der Leyen, och hon säger så här: ”Våra landsbygdsområden är kittet som binder samman vårt samhälle och pulsen i vår ekonomi. Mångfalden av landskap, kultur och kulturarv är ett av de mest utmärkande och anmärkningsvärda inslagen i Europa. De är en central del av vår identitet och ekonomiska potential. Vi kommer att vårda och bevara landsbygden och investera i dess framtid.”

Jag tycker att det är ganska bra ord, och jag är helt övertygad om att vi i Sveriges riksdag kan skriva under på detta.

När vi pratar om sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdar tänker jag fokusera på resiliens. Enligt kommissionen är arbetet med att bevara naturresurser, återställa landskap och miljöanpassa jordbruket centralt för att skapa landsbygdsområden som främjar välbefinnande och som är mer motståndskraftiga mot klimatförändringar, naturkatastrofer och ekonomiska kriser.

Kommissionen pekar också på att det är viktigt att förkorta leveranskedjorna. Med detta menas att det är viktigt med mer lokal produktion. Det är också viktigt att främja ett variationsrikt skogsbruk och jordbruk som är mer miljövänligt och som främjar kolinlagring och lokal produktion av hög kvalitet.

Landsbygdsområdena tillhandahåller tjänster som skyddar ekosystem och lösningar för klimatanpassning. Landsbygderna har en viktig roll att spela för att bekämpa klimatförändringarna och för att skapa en hållbar bioekonomi och en cirkulär ekonomi.

I klimatpolitiken och på många andra politikområden uppmärksammas därför allt tydligare att klimatomställningen behöver vara mer rättvis. Arbetet med att främja livet på landsbygden är nog en i grunden oerhört

väsentlig del för att vi ska ha en effektiv klimatpolitik. Jag tror att vi i Sveriges riksdag behöver tänka mycket mer på det.

Vi har ett nationellt centrum för mathantverk i Sverige, Eldrimner. Eldrimner hade förra veckan sitt årliga möte, Särimer. Temat för årets möte var just resiliens.

Mathantverkets resiliens, alltså den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta utvecklas, kan beskrivas i tre delar:

- Uthållighet, alltså förmågan att hålla kvar det man redan har.
- Anpassningsförmåga. Anpassningsförmågan har ju prövats väldigt mycket hos de små livsmedelsföretagarna under pandemin, och det var många sådana exempel som togs upp.
- Förändringsförmåga, alltså förmågan att förändra sig till någonting som blir bättre.

Resiliens är ett ganska nytt begrepp, men det stämmer mycket bra in på mathantverk. Seminariet inleddes också med en introduktion av begreppet av Line Gordon, som är chef för Stockholm Resilience Centre. Jag ska inte gå in på alla de saker som hon tog upp, men en sak som jag tycker var väldigt intressant var att det nu har gjorts resiliensanalyser av svenska gårdar, bland annat av Jannelunds gård i Örebro län. Det ger ett bra underlag för oss i politiken när det gäller att arbeta vidare med resiliensbegreppet.

Kommissionen menar också att välmående landsbygder nås genom att vi skapar mervärden i jordbruket och i livsmedelssektorn. Man menar att ekologiskt jordbruk och hållbar utveckling inom jordbruket är oerhört viktigt.

I näringsutskottets betänkande lyfter man särskilt fram vikten av att främjandeåtgärder av olika slag ska skapa mervärde för medborgarna och vara anpassade efter lokala och regionala behov. Precis som mina utskottskollegor har sagt här tidigare vill vi också undvika alltför administrativt tunga system, naturligtvis.

Herr ålderspresident! Alla debatter om EU är skogsdebatter. EU:s miljökommissionär Virginijus Sinkevičius kom ju hit till riksdagen, men det var inte vi som bjöd in honom. Han bjöd in sig själv och ville träffa miljö- och jordbruksutskottet i juni, samma dag som han också skulle träffa statsministern, skogsindustrin och många andra viktiga aktörer i Sverige.

Miljökommissionären framhöll att det kalhyggeskogsbruk som vi har i Sverige delvis kan bidra till att skada EU:s klimatarbete och den biologiska mångfalden. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi lyssnar på EU:s miljökommissionär men också att vi är aktiva i den dialog med EU-kommissionen som handlar om skogsbruksfrågorna.

Alla partier är överens om att vi ska ha en nationell skogspolitik. Jag är också övertygad om att alla partier är överens om att EU ska fortsätta att ha en politik för klimatet och en politik för miljön och för den biologiska mångfalden – möjligtvis med undantag av Birger Lahti, som inte tyckte att vi skulle ha en politik för den biologiska mångfalden.

Jag blir oerhört bekymrad över det som Moderaterna framhåller i sin reservation om stärkt konkurrenskraft.

Från mejerierna säger ofta att man vill kapa svansarna. Det vill säga att den grupp mjölkbönder som har sämst lönsamhet inte längre ska leverera till mejerierna.

Ingen grupp har bidragit mer till effektivisering och modernisering än lantbruket, men det har gått till en sådan nivå att specialiseringen också slår över till en strukturomvandling som innebär nedläggning av svenskt jordbruk. Nedlagda gårdar är ju ingen nyhet, men det fortsätter alltså trots att vi har en livsmedelsstrategi som säger att vi vill ha mer jordbruk och fler gårdar i Sverige.

Böndernas organisationer driver också på för en ökad strukturomvandling och en ökad konkurrenskraft. Jag undrar ibland varför.

Jag tror att vi behöver en stärkt livsmedelsstrategi som på ett tydligare sätt tar upp hur vi ska kunna utveckla svenskt lantbruk och svenskt jordbruk i enlighet med den vision som EU nu har lagt fram för landsbygdsområdet.

Herr ålderspresident! Jag vill avsluta med ett citat från Po Tidholm, som skrev boken *Läget i landet* för några år sedan. Nu är läget i landet kanske lite annorlunda än när han skrev sin bok. I dag ser vi ju att det sker en utflyttning i många av landets olika landsbygder. Han skriver: "Landsbygdens befolkning behöver få känna sig delaktiga i det moderna projektet, det är dit vi måste nå."

Flera av mina kollegor har här i dag talat om många av de moderna projekt som kopplas till klimatomställningen, inte minst elbilar. Jag tror att elbilen kan vara en motor för att skapa en större delaktighet också hos landsbygdens befolkning.

Från Miljöpartiets sida vill jag lyfta fram att vi behöver tänka om när det gäller elbilen och landsbygden, för elbilen är väldigt bra för landsbygden. Man behöver inte ens åka till en bensinmack för att tanka; man gör det hemma. Bränslekostnaden är omkring 2 kronor milen. Det är oerhört fördelaktigt, och vi måste göra det än mer fördelaktigt för dem som bor i landsbygd och glesbygd att köpa både begagnade och nya elbilar. Därför föreslår vi från Miljöpartiet nu en glesbygdsbonus kopplad till bonus malus för att vi ska få igång den utvecklingen.

Anf. 47 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr ålderspresident! Min fråga går givetvis till Gardfjell eftersom hon citerade mig lite grann i anförandet.

Jag sa aldrig att jag tycker att biologisk mångfald inte är viktig. Men jag sa att vi inte träffar rätt med EU:s skogspolitik när det gäller den biologiska mångfalden. Det låter ju lite grann som om Miljöpartiet skulle vara med på att svensk skogspolitik är en nationell angelägenhet.

Jag tog exemplet med Frankrike och Sverige. Jag vet att det finns rödlistade arter på vad som kallas hot spots, där de är betydligt mer hotade än de arter vi har i Sverige. Men ändå vill man peka på att 30 procent är vad som behövs för att skydda den biologiska mångfalden.

Jag skulle aldrig kunna säga att det inte är viktigt med biologisk mångfald och att vi bara kan köra över arterna. Det tror jag inte att någon vill, för vi vet inte vad som behövs i medicinsk forskning eller annat i framtiden.

Men jag vill fråga Maria Gardfjell: Är det rätt att göra som man gör i Frankrike? Enligt kommissionen behöver man fyra gånger mindre av deras skogslevande arter för att klara av den biologiska mångfalden än vad man behöver i Sverige. Jag får inte ihop det. Varför är det så viktigt att lyssna på kommissionen när det gäller biologisk mångfald? Det var det exemplet jag tog. Jag väntar gärna på svar.

Anf. 48 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr ålderspresident! Stort tack för frågan, Birger Lahti! Detta är verkligen någonting som behöver diskuteras mer.

EU har ju en politik för klimatet och för biologisk mångfald. Även om vi har en nationell skogspolitik kommer EU:s miljöpolitik och klimatpolitik naturligtvis att påverka den svenska skogspolitiken. Då behöver vi anpassa vår skogspolitik, så att vi kan leva upp till de ambitioner som finns för att just skydda biologisk mångfald.

Det är ett intressant exempel som Birger Lahti tar upp. Det handlar om att jämföra Frankrike med Sverige. 70 procent av vårt land är skog. I stora delar av Sverige finns det fortfarande också värdefulla naturområden i skogen, inte minst längs fjällkedjan. Det är någonting som vi vill bevara.

Men det är då en väldigt intressant fråga varför Frankrike skulle behöva avsätta mindre arealer än Sverige. Ja, delvis handlar det om att Frankrike under längre tid än Sverige har förstört många av sina naturvärden. Man har kanske inte lika många naturvärden kvar.

Miljöarbetet handlar om att vi här och nu ska skydda den biologiska mångfald som vi faktiskt har. Ibland är det så här: utrotar man arter eller livsmiljöer kommer de inte längre att finnas kvar.

Anf. 49 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr ålderspresident! Tack för svaret så här långt, Maria Gardfjell! Du svarade inte riktigt på det jag frågade om. Det finns skogslevande rödlistade arter även i Frankrike. Med EU-kommissionens sätt att se på detta blir det bara kvantitet som avgör vad vi behöver. Vi träffar inte ens rätt i Sverige med den ambitionen.

Vad hjälper det att vi lämnar 30 procent och skyddar allt i norra Sverige när det finns betydligt fler arter i det bälte som vi kallar för nordvästra Sverige, som många vill skydda helt? Vi träffar inte rätt även om vi skulle uppnå 30 procent i landet om allt ligger i norra Sverige.

Det finns betydligt fler arter i södra Sverige. Det är ädellövskogar och naturbetesmarker där det finns andra arter än i norra Sverige. Det blir lite samma sak om man jämför Frankrike och Sverige när det gäller vilka arter som behöver skyddas och i vilken mån. Jag vill bara påpeka det för Maria Gardfjell.

Den biologiska mångfalden är absolut viktig, och den ska vi fixa i Sverige. Men att ty sig till en kommission där man har pekat ut kvantitet som ett mål för att nå detta blir bara fel. Det är därför jag säger att det då inte blir nationell kompetens som ser till att vi sköter skogen så att vi klarar både biologisk mångfald och en produktion som gör att vi har långlivade produkter från skogen, som är målet, som jag har hört från de flesta partier.

Prot. 2021/22:22
27 oktober

*Kommissionens
meddelande om en
långsiktig vision för
EU:s landsbygds-
områden till 2040*

Anf. 50 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag är otroligt bekymrad. Jag vet att många människor i Sverige ser Vänsterpartiet som ett parti som tycker att miljöfrågor är viktiga. Men här står Birger Lahti i talarstolen och på ett tydligt sätt pekar på att man från Vänsterpartiets sida inte vill se att EU ska bedriva miljöpolitik och arbeta utifrån de internationella överenskommelser som sluts kring just biologisk mångfald. Jag tycker att det är tragiskt.

Jag tycker också att det är synd att Birger Lahti inte är mer insatt i det arbete som nu sker inom EU med den biologiska mångfaldsstrategin kring de satsningar som ska göras när det gäller skydd av natur. Det är ännu inte fastslaget exakt hur strategin kommer att se ut, men det är absolut så att vi i Sverige och regeringen på alla sätt nu med en tydlig politik pekar ut att skyddet av Sveriges natur är oerhört viktigt. Annars skulle man inte ha lagt så enormt stora satsningar i statsbudgeten som man nu har gjort med en tredubbling av pengapotten.

Det är absolut så att vi behöver skydda skogarna längs fjällkedjan, som är ett sammanhängande område av internationellt värde för den biologiska mångfalden, samtidigt som vi skyddar den värdefulla skogen i södra Sverige, i mellersta Sverige och i andra delar av norra Sverige. Faktum är att det är första gången som regeringen har lagt fram en budget där man skapar förutsättningar för det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 14 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till reviderat direktiv för förnybara energikällor

Näringsutskottets utlåtande 2021/22:NU9

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till reviderat direktiv för förnybara energikällor (COM(2021) 557) föredrogs.

Tjänstgörande ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 15.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.55 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

FiU13 Regellättnader på värdepappersmarknaden och några frågor om referensvärden

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU2 Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

Punkt 2 (Husrannsakan i bostäder)

1. utskottet
2. res. 2 (M, KD, L)
3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

- 97 för res. 2
55 för res. 3
154 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

- 154 för utskottet
98 för res. 2
55 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

- För utskottet: 88 S, 28 C, 23 V, 14 MP, 1 -
För res. 2: 61 M, 20 KD, 17 L
Avstod: 55 SD
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU3 Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU4 Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU5 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring

Punkt 1 (Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring)

1. utskottet
2. res. 1 (M)

Votering:

- 246 för utskottet
61 för res. 1
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:22
27 oktober

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 55 SD, 28 C, 23 V, 20 KD, 17 L, 14 MP, 1 -
För res. 1: 61 M
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Punkt 2 (Ikraftträdandebestämmelser)

1. utskottet
2. res. 2 (SD, V)

Votering:

228 för utskottet

79 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 28 C, 20 KD, 17 L, 14 MP

För res. 2: 55 SD, 23 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Punkt 3 (Uppföljning av lagändringarna)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)
3. res. 4 (KD)

Förberedande votering:

55 för res. 3

20 för res. 4

232 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

232 för utskottet

55 för res. 3

20 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 28 C, 23 V, 17 L, 14 MP, 1 -

För res. 3: 55 SD

Avstod: 20 KD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU6 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållstödet

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Underhållsstöd)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

55 för res. 1

24 för res. 2

228 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

227 för utskottet

55 för res. 1

25 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 28 C, 20 KD, 17 L, 14 MP

För res. 1: 55 SD

Avstod: 1 M, 23 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

SfU7 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU5 Riksrevisionens rapport om transportbidraget

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU8 Kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden till 2040

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 1 (M, KD)

3. motiveringen i res. 2 (SD)

4. motiveringen i res. 3 (C)

5. motiveringen i res. 4 (L)

Förberedande votering 1:

28 för res. 3

17 för res. 4

262 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

55 för res. 2

28 för res. 3

224 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Prot. 2021/22:22
27 oktober

Förberedande votering 3:

82 för res. 1

55 för res. 2

169 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Margareta Fransson (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

127 för utskottet

81 för res. 1

99 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Malin Björk (C) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 1 C, 23 V, 14 MP, 1 -

För res. 1: 61 M, 20 KD

Avstod: 55 SD, 27 C, 17 L

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 2 MP

NU9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till reviderat direktiv för förnybara energikällor

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2021/22:32 Riksrevisionens rapport om omregleringen av besiktning-
marknaden för fordon

Miljö- och jordbruksutskottets utlåtanden

2021/22:MJU10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till re-
videring av LULUCF-regelverket

2021/22:MJU11 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om in-
rättande av en social klimatfond

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 26 oktober

2021/22:78 Nationellt avhoppprogram

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:79 Åtgärder mot kriminella ungdomar
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2021/22:22
27 oktober

2021/22:80 Fiberbankar
av *Jörgen Berglund* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 26 oktober

2021/22:258 Ålens överlevnad
av *Elin Segerlind* (V)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)
2021/22:259 Säkerhetsmässiga konsekvenser av utländskt ägande av vindkraft

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:260 Skatter och miljönytta
av *Lotta Olsson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2021/22:261 Modern miljöbalk
av *Lotta Olsson* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

**2021/22:262 Information till det kurdiska självstyret om Sveriges fri-
släppande av IS-terrorister**
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 oktober

2021/22:153 Bygget av Händelöleden
av *Betty Malmberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:161 Elbrist som säkerhetsrisk
av *Allan Widman* (L)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2021/22:185 De höga elpriserna
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:186 Elintensiv industri och höga elpriser
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2021/22:22
27 oktober

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.12.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 9 anf. 25 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten Mikael Oscarsson därefter till ajourne-
ringen kl. 12.55 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

§ 1	Avsägelse	1
§ 2	Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 3	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4	Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5	Regellättnader på värdepappersmarknaden och några frågor om referensvärden	2
	Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU13	2
	(Beslut fattades under § 15.)	2
§ 6	Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål	3
	Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU2	3
	Anf. 1 MIKAEL DAMSGAARD (M)	3
	Anf. 2 KATJA NYBERG (SD)	4
	Anf. 3 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	5
	Anf. 4 JOHAN PEHRSON (L)	7
	Anf. 5 PETTER LÖBERG (S)	9
	Anf. 6 JOHAN PEHRSON (L) replik	10
	Anf. 7 PETTER LÖBERG (S) replik	11
	Anf. 8 JOHAN PEHRSON (L) replik	11
	Anf. 9 PETTER LÖBERG (S) replik	12
	Anf. 10 JOHAN HEDIN (C)	12
	Anf. 11 TALMANNEN	14
	Anf. 12 JOHAN PEHRSON (L) replik	14
	Anf. 13 TALMANNEN	15
	Anf. 14 JOHAN HEDIN (C) replik	15
	Anf. 15 JOHAN PEHRSON (L) replik	15
	Anf. 16 JOHAN HEDIN (C) replik	15
	Anf. 17 LINDA WESTERLUND SNECKER (V)	16
	Anf. 18 RASMUS LING (MP)	17
	(Beslut fattades under § 15.)	18
§ 7	Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet	18
	Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU3	18
	(Beslut fattades under § 15.)	18
§ 8	Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt	19
	Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU4	19
	(Beslut fattades under § 15.)	19
§ 9	Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring	19
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU5	19
	Anf. 19 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M)	19
	Anf. 20 JULIA KRONLID (SD)	20
	Anf. 21 IDA GABRIELSSON (V)	23
	Anf. 22 HANS EKLIND (KD)	25
	Anf. 23 BJÖRN PETERSSON (S)	27
	Anf. 24 MARTINA JOHANSSON (C)	29
	Anf. 25 BENGT ELIASSON (L)	29

Anf. 26 MATS BERGLUND (MP)	31
Anf. 27 IDA GABRIELSSON (V) replik	33
Anf. 28 MATS BERGLUND (MP) replik	33
Anf. 29 IDA GABRIELSSON (V) replik	34
Anf. 30 MATS BERGLUND (MP) replik	34
Anf. 31 HANS EKLIND (KD) replik	35
Anf. 32 MATS BERGLUND (MP) replik	35
Anf. 33 HANS EKLIND (KD) replik	36
Anf. 34 MATS BERGLUND (MP) replik	36
(Beslut fattades under § 15.)	37
§ 10 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet	37
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU6	37
Anf. 35 JENNIE ÅFELDT (SD)	37
Anf. 36 LORENA DELGADO VARAS (V)	38
Anf. 37 CARINA OHLSSON (S)	40
Anf. 38 MATS BERGLUND (MP)	41
(Beslut fattades under § 15.)	43
§ 11 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan	43
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU7	43
(Beslut fattades under § 15.)	43
§ 12 Riksrevisionens rapport om transportbidraget	43
Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU5	43
(Beslut fattades under § 15.)	43
§ 13 Kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden till 2040	44
Näringsutskottets utlåtande 2021/22:NU8	44
Anf. 39 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	44
Anf. 40 ERIC PALMQVIST (SD)	46
Anf. 41 PETER HELANDER (C)	48
Anf. 42 CAMILLA BRODIN (KD)	50
Anf. 43 JAKOB OLOFSGÅRD (L)	51
Anf. 44 MONICA HAIDER (S)	53
Anf. 45 BIRGER LAHTI (V)	54
Anf. 46 MARIA GARDFJELL (MP)	56
Anf. 47 BIRGER LAHTI (V) replik	58
Anf. 48 MARIA GARDFJELL (MP) replik	59
Anf. 49 BIRGER LAHTI (V) replik	59
Anf. 50 MARIA GARDFJELL (MP) replik	60
(Beslut fattades under § 15.)	60
§ 14 Subsidiaritetprövning av kommissionens förslag till reviderat direktiv för förnybara energikällor	60
Näringsutskottets utlåtande 2021/22:NU9	60
(Beslut fattades under § 15.)	60
Ajournering	60
Återupptaget sammanträde	60
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	61
FiU13 Regellättnader på värdepappersmarknaden och några frågor om referensvärden	61

JuU2 Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål.....	61	Prot. 2021/22:22
JuU3 Ett starkare skydd för Sveriges säkerhet	61	27 oktober
JuU4 Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt.....	61	-----
SfU5 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring	61	
SfU6 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet	62	
SfU7 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan	63	
NU5 Riksrevisionens rapport om transportbidraget	63	
NU8 Kommissionens meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden till 2040	63	
NU9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till reviderat direktiv för förnybara energikällor	64	
§ 16 Bordläggning	64	
§ 17 Anmälan om interpellationer	64	
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	65	
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	65	
§ 20 Kamraren åtskildes kl. 16.12.....	66	